ÚSTAVNÍ
SOUD

ROČENKA ÚSTAVNÍHO SOUDU **2025**

ROČENKA ÚSTAVNÍHO SOUDU 2025

ÚSTAVNÍ
SOUD

https://www.usoud.cz/
https://twitter.com/usoud_official
https://www.facebook.com/ustavnisoud
https://www.instagram.com/usoud_official/
https://bsky.app/profile/usoud-official.bsky.social

© Ústavní soud
© Foto: Ústavní soud České republiky (David Bernard, Lukáš Dolíhal, Vladimír Novotný, Jiřina Rittichová),
Federální nejvyšší soud Švýcarska, Kancelář prezidenta republiky (Tomáš Fongus), Ústavní soud Albánské republiky,
Ústavní soud Bulharské republiky, Ústavní soud Moldavské republiky, Ústavní soud Slovenské republiky,
Ústavní soud Španělského království, Rada Evropy (ECHR-CEDH Council of Europe, s. 77)

ISBN 978-80-87687-76-5

ROČENKA ÚSTAVNÍHO SOUDU 2025

OBSAH

Úvodní slovo předsedy 7

01 O ÚSTAVNÍM SOUDU 9
K historii 10
K současnosti 11

02 SOUDCI ÚSTAVNÍHO SOUDU 13
Jmenování soudců Ústavního soudu a obměna soudcovského sboru v roce 2025 18

03 STRUKTURA SOUDU A ORGANIZACE PRÁCE 21
Personální obsazení Ústavního soudu v roce 2025 26
Organizační struktura 34
Statistiky 36

04 ROZHODOVACÍ ČINNOST V ROCE 2025 39
Základní ústavní principy 40
Základní práva a svobody 41
Politická práva 47
Hospodářská, sociální a kulturní práva 48
Právo na soudní a jinou právní ochranu 50
Právo na samosprávu 53

05 STATISTIKY ROZHODOVACÍ ČINNOSTI 55
Statistika rozhodování Ústavního soudu v roce 2025 56

06 MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE A VNĚJŠÍ VZTAHY 61
Mezinárodní odborné konference 63
Bilaterální setkání 70
Návštěvy velvyslanců 76
Benátská komise 76
Ústavní soud v mezinárodních justičních sítích 76

07 ČTVERO ROČNÍCH OBDOBÍ 79

08 VZTAH K MÉDIÍM A POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ 89
Vztah k médiím 90
Poskytování informací 97

ÚVODNÍ SLOVO PŘEDSEDY

Vážené čtenářky a vážení čtenáři,

rok 2025 přinesl světu, České republice i Ústavnímu soudu řadu nových a nebývalých výzev. Byl to pro nás také rok plný intenzivní práce, důležitých rozhodnutí a dialogu se společností. V době, kdy se veřejný prostor vyznačuje zrychlením, polarizací i hodnotovým chvěním, musí ochrana základních práv a svobod zůstat jedním z pilířů, na nichž právní stát stojí.

Uplynulý rok kladl mimořádné nároky na všechny soudce i zaměstnance Ústavního soudu. Počet podaných ústavních stížností byl nejvyšší za posledních šest let a totéž platí i pro návrhy projednávané v plénu. Přesto se nám v loňském roce dařilo snižovat počet běžících případů i délku řízení. Chtěl bych proto poděkovat všem kolegyním a kolegům, kteří se na činnosti Ústavního soudu podílejí. Bez jejich odbornosti, pečlivosti a osobního nasazení by nebylo možné plnit poslání, které nám Ústava svěřuje.

Rok 2025 byl zároveň rokem, kdy se završila personální obměna soudcovského sboru. Čtvrtá dekáda Ústavního soudu již má všechny své členy. Na místa soudců Jaromíra Jirsy a Josefa Fialy jmenoval prezident republiky soudce Martina Smolka a Michala Bartoně. Noví soudci přinášejí své profesní zkušenosti a čerstvé pohledy, které bezpochyby obohatí odbornou diskusi uvnitř soudu a okysličí kolektivní rozhodování. Osobně se na spolupráci s oběma novými soudci velmi těším a přeji si, aby jejich desetiletá služba ústavnosti byla lemována jen samými vynikajícími rozhodnutími. Těší mě velice, že rozsáhlý proces obměny zahrnující odchody a nástupy 13 z 15 soudců a probíhající téměř tři roky nezpůsobil ani oslabení, ani zpomalení chodu soudu.

Nelze přehlédnout ani širší společenské změny, které v roce 2025 nabraly na dynamice. Turbulence mezinárodních vztahů, převratný technologický vývoj, pronikání extrémních názorů do kulturního, společenského i politického diskurzu – to vše násobí nejistoty o budoucnosti světa a řádu, ve kterém žijeme. Chtěl bych ale čtenáře naší ročenky uklidnit. Tlaky nastupují a ustupují, krize přicházejí a odcházejí, ale Ústavní soud zůstává.

Musí totiž zůstat institucí pevně ukotvenou mimo politické zápolení nebo proměnlivé nálady veřejné debaty. Volební cykly, změny v mezinárodních vztazích i posuny ve veřejném mínění jsou přirozenou součástí demokratického života; Ústavní soud však z těchto vlivů nesmí vycházet a ani jim podléhat. Naším kritériem je ochrana ústavnosti, střežení základních práv a svobod jednotlivců a prohlubování důvěry společnosti v nezávislé a nestranné rozhodování.

Vstupujeme do dalšího roku své činnosti s vědomím odpovědnosti, kterou nelze odložit ani relativizovat. Ústavní soud proto bude i v roce 2026 odhodlaně chránit všechny ústavní hodnoty, které mu byly k ochraně svěřeny.

Josef Baxa

01

01 O ÚSTAVNÍM SOUDU

Fotografie budovy po dokončení v roce 1878

K HISTORII

Historie ústavního soudnictví na našem území sahá do období krátce po vzniku Československé republiky. Ústavní listina z roku 1920 zřídila specializovaný soudní orgán, který se jako vůbec první na světě nazýval „Ústavní soud“. Takové označení plynulo z jeho hlavní funkce, jež spočívala v přezkumu ústavnosti zákonů.

Činnost československého Ústavního soudu nezanechala v právně-politickém systému příliš velkou stopu. Důležitost jeho existence lze spatřovat spíše v symbolice historického odkazu, který byl výrazně rozvinut jeho následovníky po pádu totality v roce 1989.

Ústavy z roku 1948 a 1960 již s ústavním soudem, z důvodů celkem pochopitelných, nepočítaly. K poněkud zvláštní situaci došlo po federalizaci státu v roce 1968, neboť ústavní zákon o československé federaci předpokládal nejen vznik ústavního soudu federace, ale i ústavních soudů obou národních republik. Žádný z těchto soudů ale nikdy zřízen nebyl.

Na základě federálního ústavního zákona z února 1991 byl založen Ústavní soud České a Slovenské Federativní Republiky. Navzdory svému nepříliš dlouhému trvání posoudil tento orgán více než tisíc věcí a na řadu jeho rozhodnutí navázal svým působením Ústavní soud samostatné České republiky.

Současný Ústavní soud započal svoji činnost dne 15. července 1993.

… stejný pohled na budovu z roku 2024

K SOUČASNOSTI

Ústavní soud je **soudním orgánem ochrany ústavnosti**. Jeho postavení a působnost jsou zakotveny přímo v Ústavě České republiky. Jakkoliv se v jeho jméně objevuje označení soud, není součástí soustavy obecných soudů.

Ústavní soud je povolán k ochraně ústavnosti, základních práv a svobod a garantování ústavního charakteru výkonu státní moci. Mezi jeho nejviditelnější kompetence patří rozhodování o protiústavnosti zákonů či jiných právních předpisů a rozhodování o ústavních stížnostech proti pravomocným rozhodnutím či jiným zásahům orgánů veřejné moci do ústavně zaručených práv a svobod.

Ústavní soud nemůže zahájit řízení z vlastní iniciativy. Jedná výhradně na návrh stěžovatele.

„Slibuji na svou čest a svědomí, že budu chránit neporušitelnost přirozených práv člověka a práv občana, řídit se ústavními zákony a rozhodovat podle svého nejlepšího přesvědčení nezávisle a nestranně.“

SLIB SOUDCE

02

SOUDCI ÚSTAVNÍHO SOUDU

SOUDCI ÚSTAVNÍHO SOUDU

Soudcem Ústavního soudu se může stát bezúhonný občan České republiky, který dovršil minimálně 40 let věku, získal vysokoškolské právnické vzdělání a byl nejméně deset let činný v některém právnickém povolání.

Stejně jako v případě soudců obecných soudů není funkce soudce Ústavního soudu slučitelná s funkcí prezidenta republiky, člena Parlamentu či s jinou funkcí ve veřejné správě ani s jakoukoliv jinou placenou funkcí nebo výdělečnou činností. Kromě toho soudce Ústavního soudu nesmí být členem žádné politické strany nebo hnutí. Funkce se soudce ujímá složením slibu do rukou prezidenta republiky.

Josef FIALA

soudce Ústavního soudu
od 17. 12. 2015 do 17. 12. 2025

Jaromír JIRSA

soudce Ústavního soudu
od 7. 10. 2015 do 7. 10. 2025

Pavel ŠÁMAL

soudce Ústavního soudu
od 20. 2. 2020

Jan SVATOŇ

soudce Ústavního soudu
od 15. 2. 2023

Daniela ZEMANOVÁ

soudkyně Ústavního soudu
od 5. 6. 2023

Josef BAXA

předseda Ústavního soudu od 8. 8. 2023,
soudce Ústavního soudu od 5. 6. 2023

Jan WINTR

soudce Ústavního soudu
od 5. 6. 2023

Kateřina RONOVSKÁ

místopředsedkyně a soudkyně
Ústavního soudu od 4. 8. 2023

Veronika KŘESŤANOVÁ

místopředsedkyně Ústavního soudu
od 25. 6. 2024,
soudkyně Ústavního soudu
od 8. 8. 2023

Lucie DOLANSKÁ BÁNYAIOVÁ

soudkyně Ústavního soudu
od 19. 12. 2023

Zdeněk KÜHN

soudce Ústavního soudu
od 19. 12. 2023

Milan HULMÁK

soudce Ústavního soudu
od 1. 2. 2024

Tomáš LANGÁŠEK

soudce Ústavního soudu
od 25. 6. 2024

Jiří PŘIBÁŇ

soudce Ústavního soudu
od 25. 6. 2024

Dita ŘEPKOVÁ

soudkyně Ústavního soudu
od 12. 12. 2024

Martin SMOLEK

soudce Ústavního soudu
od 21. 10. 2025

Michal BARTOŇ

soudce Ústavního soudu
od 18. 12. 2025

JMENOVÁNÍ SOUDCŮ ÚSTAVNÍHO SOUDU A OBMĚNA SOUDCOVSKÉHO SBORU V ROCE 2025

Soudce Ústavního soudu vybírá a nominuje prezident republiky. S jejich jmenováním ovšem musí vyslovit souhlas horní komora Parlamentu, a to nadpoloviční většinou přítomných senátorů.

V roce 2025 byla završena rozsáhlá obměna soudcovského sboru, která započala v roce 2023. V roce 2023 bylo nově jmenováno hned osm soudců Ústavního soudu, v roce 2024 další čtyři a v roce 2025 přivítal Ústavní soud dva nové strážce ústavnosti.

Mandát soudce Jaromíra Jirsy uplynul dne 7. října. Dne 21. října jmenoval prezident republiky Petr Pavel na uvolněné místo soudce Ústavního soudu Martina Smolka. Dne 17. prosince vypršelo funkční období Josefu Fialovi. Hned následující den se novým soudcem Ústavního soudu stal Michal Bartoň.

Jmenování Martina Smolka soudcem Ústavního soudu dne 21. 10. 2025

Jmenování Michala Bartoně soudcem Ústavního soudu dne 18. 12. 2025

03

STRUKTURA SOUDU A ORGANIZACE PRÁCE

STRUKTURA SOUDU A ORGANIZACE PRÁCE

Ústavní soud je složen z patnácti soudců. Předsedu a dva místopředsedy Ústavního soudu jmenuje prezident republiky samostatně z řad soudců Ústavního soudu. Předseda Ústavního soudu zastupuje Ústavní soud navenek, je zodpovědný za správu Ústavního soudu a svolává a řídí jednání pléna (celého soudcovského sboru). Předsedu Ústavního soudu v případě jeho nepřítomnosti zastupují dva místopředsedové, které může předseda Ústavního soudu se souhlasem pléna pověřit plněním některých svých funkcí.

Návrh na zahájení řízení před Ústavním soudem je přidělen podle rozvrhu práce jednomu ze soudců, který se tak stává soudcem zpravodajem. Soudce zpravodaj shromažďuje podklady pro rozhodnutí a předkládá návrh rozhodnutí, případně ve stanovených případech rozhodne sám o odmítnutí návrhu na zahájení řízení. O nejdůležitějších otázkách rozhoduje Ústavní soud v plénu. Jsou to např. návrhy na zrušení zákonů či jiných právních předpisů, kompetenční spory, ústavní žaloba proti prezidentu republiky, návrhy na přijetí stanoviska pléna k překonání právního názoru, který Ústavní soud zaujal ve svém dřívějším nálezu, a jiné věci, které si plénum k rozhodování vyhradilo. O převážné většině ústavních stížností a jiných návrhů na zahájení řízení rozhodují s konečnou platností tříčlenné senáty. Rozhodnutí Ústavního soudu jsou konečná a nelze se proti nim odvolat.

Každý soudce má k dispozici tři asistenty, kteří mají právnické vzdělání a kteří podle pokynů soudce připravují podklady pro rozhodování, včetně konceptů rozhodnutí. Funkce asistenta je vázána na funkci soudce, k němuž byl jmenován.

Předseda Ústavního soudu jmenuje generálního sekretáře, který odpovídá za činnost sekce soudních agend a sekce soudní správy. Sekce soudních agend je generálnímu sekretáři přímo podřízena a člení se na analytický odbor, soudní odbor a odbor vnějších vztahů a protokolu. Sekci soudní správy generální sekretář dozoruje prostřednictvím ředitele, kterého rovněž jmenuje předseda Ústavního soudu. Sekci soudní správy tvoří odbor personální a právní, odbor informačních technologií, odbor provozně-ekonomický a odbor stavebně-technický.

PERSONÁLNÍ OBSAZENÍ ÚSTAVNÍHO SOUDU V ROCE 2025

FUNKCIONÁŘI ÚSTAVNÍHO SOUDU

Předseda Ústavního soudu	**JUDr. Josef Baxa**
asistenti	JUDr. Klára Hamuľáková, Ph.D. Mgr. Karolina Michková Mgr. Marie Poppe Kozumplíková (do 30. 6. 2025) JUDr. Marek Pivoda (od 1. 7. 2025) Mgr. Vojtěch Procházka
vedoucí kanceláře předsedy	Jitka Chmelová (do 30. 11. 2025) Mgr. Regina Kirkingová, DiS.
interní auditor	Mgr. Martina Prudíková
pověřenec pro ochranu osobních údajů a dozorový pracovník v oblasti soudních pravomocí	Mgr. Danuše Šulcová
auditor kybernetické bezpečnosti	Mgr. Danuše Šulcová

Místopředsedkyně Ústavního soudu	**JUDr. Veronika Křesťanová, Dr.**
asistenti	Ing. Mgr. Jaroslav Benák, Ph.D. Mgr. et Mgr. Jitka Prušková doc. JUDr. Filip Ščerba, Ph.D. Mgr. Jana Týčová
vedoucí kanceláře místopředsedkyně	Jitka Štíchová

Místopředsedkyně Ústavního soudu	**prof. JUDr. Kateřina Ronovská, Ph.D.**
asistenti	Mgr. Bc. Terezie Boková, MJur, Ph.D. Mgr. Kamila Kouřilová Mgr. Petra Langášková Mgr. Radek Tesař
vedoucí kanceláře místopředsedkyně	Markéta Putnová

ORGANIZAČNÍ STRUKTURA DLE JEDNOTLIVÝCH SENÁTŮ

I. SENÁT ÚSTAVNÍHO SOUDU

Předseda senátu	**JUDr. Tomáš Langášek, LL.M.**
asistenti	Mgr. Bc. Ondřej Glogar Mgr. Martina Chalupová (do 15. 6. 2025) Mgr. Jakub Lehký (od 15. 9. 2025) JUDr. Petr Kilian, Ph.D. Mgr. Jan Petrov, Ph.D., LL.M. Mgr. Šimon Svoboda (16. 6.–14. 9. 2025)
vedoucí kanceláře soudce	Bc. Julie Javůrková

Soudkyně	**JUDr. Dita Řepková, Ph.D.**
asistenti	JUDr. Eva Heinrichová, Ph.D. (do 30. 6. 2025) Mgr. Petra Lehotská (do 30. 9. 2025) Mgr. Terézia Lazarová (od 3. 1. 2025) Mgr. Jakub Novák (od 1. 7. 2025) Mgr. Bc. Pavlína Vážanová (od 1. 2. 2025) Mgr. Filip Zátopek (od 1. 10. 2025)
vedoucí kanceláře soudce	Alena Pelikánová

Soudce	**prof. JUDr. PhDr. Jan Wintr, Ph.D.**
asistenti	JUDr. Viktor Gazda, Ph.D. JUDr. Filip Jelínek, MJur Mgr. Michal Kovalčík Mgr. Bc. Eliška Mainclová Mgr. et Mgr. Bc. Jana Poráčová, Ph.D. (do 9. 1. 2025) JUDr. Jakub Stádník
vedoucí kanceláře soudce	Lenka Kubacká

II. SENÁT ÚSTAVNÍHO SOUDU

Předseda senátu	**prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D.**
asistenti	Mgr. Zdeněk Odehnal JUDr. Renata Rázková, Ph.D. Mgr. Michaela Štefková
vedoucí kanceláře soudce	Iveta Dvořáková

Soudce	**prof. JUDr. Jiří Přibáň, DrSc.**
asistenti	Mgr. Kamila Abbasi, Ph.D. Mgr. Iva Hnátková JUDr. Alena Kandalcová JUDr. Sylvie Pokorná JUDr. Ondřej Svaček, Ph.D., LL.M.
vedoucí kanceláře soudce	Jana Kadlečková

Soudce	**JUDr. Jaromír Jirsa (do 7. 10. 2025)**
asistenti	JUDr. Martin Malý (do 7. 10. 2025) JUDr. Marek Pivoda (do 7. 10. 2025) Mgr. Ing. Václav Štanglica (do 7. 10. 2025)
vedoucí kanceláře soudce	Jana Němečková

Soudce	**JUDr. Martin Smolek, Ph.D., LL.M. (od 21. 10. 2025)**
asistenti	Mgr. Radomil Kočí (od 15. 11. 2025) JUDr. Martin Malý (od 1. 11. 2025) JUDr. Bc. Zuzana Vikarská, MJur, MPhil, Ph.D. (od 1. 11. 2025) doc. JUDr. Ladislav Vyhnánek, Ph.D. (od 1. 11. 2025)
vedoucí kanceláře soudce	Jana Němečková

III. SENÁT ÚSTAVNÍHO SOUDU

Předseda senátu	**doc. JUDr. Milan Hulmák, Ph.D.**
asistenti	JUDr. Otto Dostál, Ph.D. JUDr. Klára Hamuľáková, Ph.D. (do 31. 8. 2025) Mgr. Olga Konvalinová, DiS. JUDr. Martina Kuloglija Podivínová Mgr. Petra Lehotská JUDr. Martin Malý (od 13. 10. 2025) Mgr. Filip Zátopek (do 30. 9. 2025)
vedoucí kanceláře soudce	Andrea Kovaříková

Soudce	**doc. JUDr. Jan Svatoň, CSc.**
asistenti	Mgr. Kamila Abbasi, Ph.D. (od 8. 7. 2025) Mgr. Štěpán Bubník, Ph.D. JUDr. Eva Heinrichová, Ph.D. (do 31. 12. 2025) prof. JUDr. Helena Hofmannová, Ph.D. Mgr. Jiří Novák (do 7. 10. 2025) Mgr. Ing. Václav Štanglica (od 8. 10. 2025) JUDr. Dominik Židek, Ph.D. (do 7. 7. 2025)
vedoucí kanceláře soudce	Iva Oherová

Soudkyně	**Mgr. Daniela Zemanová**
asistenti	doc. JUDr. Michal Bartoň, Ph.D. (do 17. 12. 2025) Mgr. Štěpán Janků Mgr. Jiří Novák JUDr. Jana Rejlková (do 14. 10. 2025) JUDr. Anna Zemandlová, Ph.D. (od 15. 10. 2025)
vedoucí kanceláře soudce	Michaela Vrbová

IV. SENÁT ÚSTAVNÍHO SOUDU

Předseda senátu	**prof. JUDr. Zdeněk Kühn, Ph.D., LL.M., S.J.D.**
asistenti	JUDr. Vojtěch Hau Mgr. Hoang Nguyen Mgr. Zdeněk Podzimek Mgr. Barbora Teplá
vedoucí kanceláře soudce	Monika Zbořilová

Soudkyně	**JUDr. Lucie Dolanská Bányaiová, Ph.D.**
asistenti	Mgr. et Mgr. Zuzana Čierna Mgr. Olga Konvalinová, DiS. JUDr. Martin Sláma JUDr. Ondřej Svaček, Ph.D., LL.M. Mgr. Jiří Zeman
vedoucí kanceláře soudce	Simona Hejlová

Soudce	**prof. JUDr. Josef Fiala, CSc. (do 17. 12. 2025)**
asistenti	JUDr. Tomáš Grygar, Ph.D. (do 17. 12. 2025) Mgr. Martina Holotňáková (do 17. 12. 2025) JUDr. Mgr. Daniel Novák, Ph.D. (do 17. 12. 2025) Mgr. Jiří Zeman (do 17. 12. 2025)
vedoucí kanceláře soudce	Bc. Gabriela Uhlířová

Soudce	**doc. JUDr. Michal Bartoň, Ph.D. (od 18. 12. 2025)**
vedoucí kanceláře soudce	Bc. Gabriela Uhlířová

STRUKTURA DLE JEDNOTLIVÝCH ODBORŮ ÚSTAVNÍHO SOUDU

Generální sekretář	**JUDr. Vlastimil Göttinger, Ph.D., LL.M.**
vedoucí kanceláře	Renata Janíčková
právník, specialista na poskytování informací	Mgr. Zdeňka Koukalová

SEKCE SOUDNÍCH AGEND

ANALYTICKÝ ODBOR

vedoucí odboru	Mgr. Monika Hanych, Ph.D., LL.M.
referent analytického odboru	Lenka Strnadová
referent pro anonymizaci	Bc. Marie Žižlavská
analytici	JUDr. Petra Fousková
	Mgr. Tereza Franková
	Mgr. et Mgr. Petra Havlíková
	Mgr. et Mgr. Robert Jakubíček
	Mgr. et Mgr. Lucie Matoušová
	JUDr. Tereza Ordeltová
	Mgr. Viktória Alžbeta Sutórisová (od 1. 7. 2025)
	Mgr. Šimon Svoboda (do 15. 6. 2025)
poradci	Mgr. Jan Martínek (od 1. 7. 2025)
	Mgr. Viktória Alžbeta Sutórisová (do 30. 6. 2025)
	JUDr. Jana Nováková (poradce pro vydávání SbNU)
	JUDr. Helena Pietriková (poradce pro vydávání SbNU),(do 31. 12. 2025)
oddělení knihovny	
vedoucí oddělení	Mgr. Kateřina Krčálová Konečná, DiS.
knihovník – specialista	Mgr. Ludmila Cílečková
knihovník	Mgr. Petra Kosinová

SOUDNÍ ODBOR

vedoucí soudního odboru	JUDr. Dana Haisová
oddělení soudních kanceláří	
vedoucí soudní kanceláře	Jitka Borýsková
	Šárka Brenkusová (do 30. 4. 2025)
	Marcela Čapková
	Danuše Černá
	Mgr. et Mgr. Jana Drdlová (od 1. 5. 2025)
	Barbara Melichová
	Mgr. Hana Wohlgemuthová
vedoucí soudní kanceláře / pracovník spisovny	Barbara Melichová
oddělení evidence	
referent konverze	Lenka Pojzlová (od 7. 4. 2025)
	Radka Slavíková (do 31. 3. 2025)
pracovník podatelny	Eva Krátká
pracovník lustra	Jarmila Knötigová
referent uspořádávání	Hana Zavřelová
právní oddělení	
poradce – správní agenda	JUDr. Petr Chládek
specialista – inf. právní systém	Mgr. et Mgr. Jana Drdlová

ODBOR VNĚJŠÍCH VZTAHŮ A PROTOKOLU

vedoucí odboru	Mgr. Pavel Dvořák, Ph.D.
tisková mluvčí	Mgr. Kamila Abbasi, Ph.D.
specialista komunikace a vnějších vztahů	Mgr. Natálie Nechvátalová (do 7. 7. 2025)
	Mgr. Tereza Hanelová (od 15. 7. 2025)
specialista tiskové agendy	Mgr. Natálie Nechvátalová (od 8. 7. 2025 do 31. 12. 2025)
referentka vnějších vztahů	Kristina Krejčová, DiS.

SEKCE SOUDNÍ SPRÁVY

ředitel sekce soudní správy	Ing. František Konečný
asistentka ředitele	Simona Stebelová (do 31. 7. 2025)
	Lenka Chalupová (od 1. 10. 2025)

ODBOR PERSONÁLNÍ A PRÁVNÍ

vedoucí odboru	Mgr. Markéta Kratěnová
právník, specialista veřejných zakázek	Mgr. Margita Rausová
právník, specialista veřejných zakázek	Mgr. Danuše Šulcová
personalista, referent BOZP a PO	Bc. Romana Loudová
mzdová účetní	Markéta Oulehlová

ODBOR INFORMAČNÍCH TECHNOLOGIÍ

vedoucí odboru	Ing. Lukáš Černota
správce sítě	Ing. Ivan Balus
správci informačních technologií	Bc. David Krev
	Ing. Andrej Urbanec
vývojový pracovník výpočetní techniky	Ing. Dalibor Skopal

ODBOR STAVEBNĚ-TECHNICKÝ

vedoucí odboru	Ing. Jitka Balíková, Ph.D.
investiční specialisté	Ing. Gabriela Škorničková (od 4. 2. 2025)
	Ing. Libor Šteffek, Ph.D.

ODBOR PROVOZNĚ-EKONOMICKÝ

vedoucí odboru	Ing. Marek Blažek
oddělení finanční	
rozpočtářka	Bc. Helena Pastuchová
hlavní účetní	Mgr. Yveta Tesařová
finanční účetní	Lenka Kolaříková
oddělení provozu a správy majetku	
provozní referent	Michal Burian
referent majetkové správy	Pavel Nekuda
technický pracovník, správce majetku	Mgr. Alexandr Hebnar (od 10. 2. 2025 do 16. 4. 2025)
	Daniel Horák (od 2. 6. 2025)
technický pracovník	Ladislav Tomeček
technický pracovník, řidič	Jan Havlík ml.
vedoucí úklidu	Renata Krištofová
uklízečky	Olena Bilyčuková
	Jana Milotová
	Vendula Pavlišová
	Jiřina Vaněčková
oddělení dopravy	
vedoucí oddělení dopravy, řidič	Jan Havlík
řidiči	Roman Matyus
	Milan Obršlík
	Stanislav Zálešák
	Petr Žák (do 31. 12. 2025)

Soudci a zaměstnanci Ústavního soudu

ORGANIZAČNÍ STRUKTURA

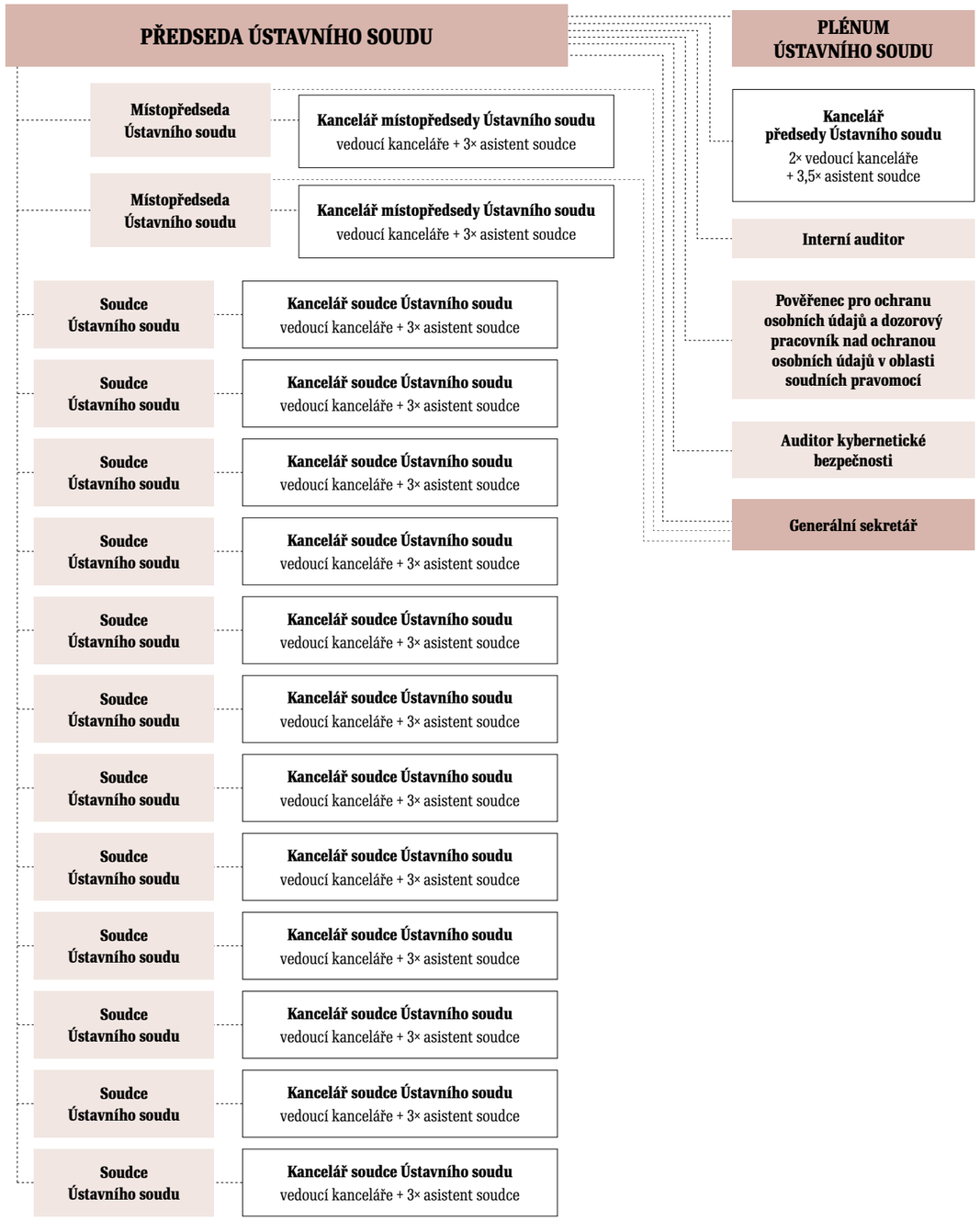

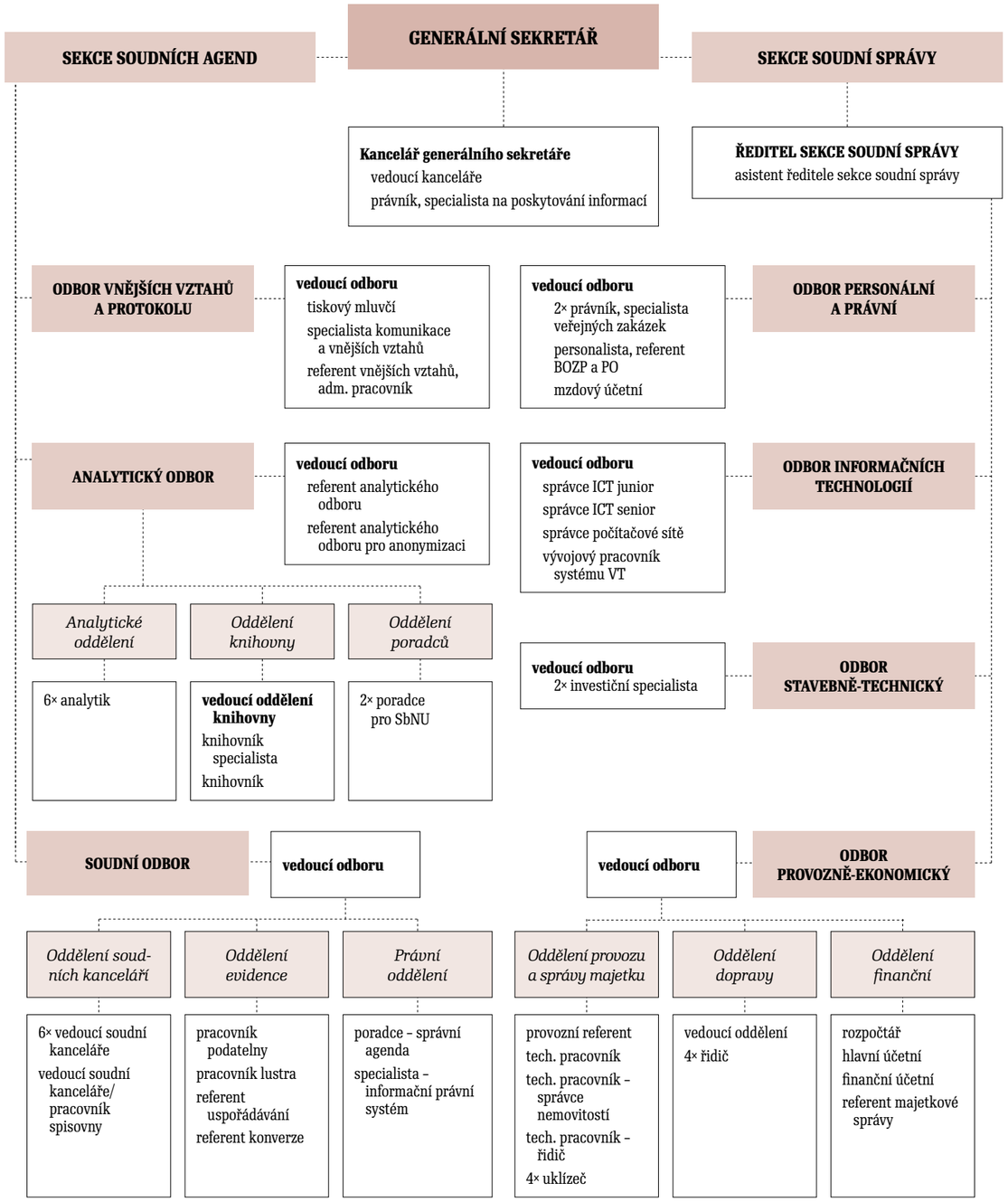

STATISTIKY

Systemizovaný počet zaměstnanců Ústavního soudu je stanoven na 129 funkčních míst, za rok 2025 byl přepočtený průměrný počet zaměstnanců 124,69. Fyzický počet zaměstnanců (bez ohledu na velikost úvazku nebo souběh pracovních poměrů) dosáhl 149 osob, dle tohoto ukazatele jsou zpracovány následující přehledy.

Celkové výdaje Ústavního soudu na rok 2025 byly schváleny ve výši 244 174 723 Kč. Po zapojení nároků z nespotřebovaných výdajů dosáhlo čerpání k 31. prosinci 2025 částky 251 956 608,84 Kč.

Struktura rozpočtu je popsána ve třech výdajových skupinách, a to (1) prostředky na platy a FKSP (platy soudců a zaměstnanců, ostatní osobní výdaje, odstupné, odchodné, příslušenství, tj. povinné pojistné placené zaměstnavatelem, dále náhrady a fond kulturních a sociálních potřeb), (2) provozní prostředky (výdaje na nákup materiálu, vody, paliv, energie, služeb apod.) a (3) investiční prostředky (kapitálové výdaje na pořízení a reprodukci dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku).

ZAMĚSTNANCI ÚSTAVNÍHO SOUDU PODLE POHLAVÍ

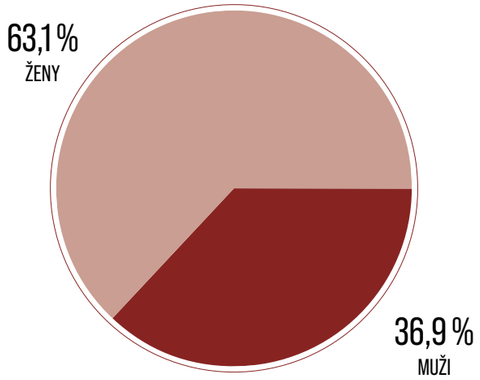

STRUKTURA ROZPOČTU ÚSTAVNÍHO SOUDU DLE VÝDAJOVÝCH SKUPIN (skutečnost k 31. prosinci 2025)

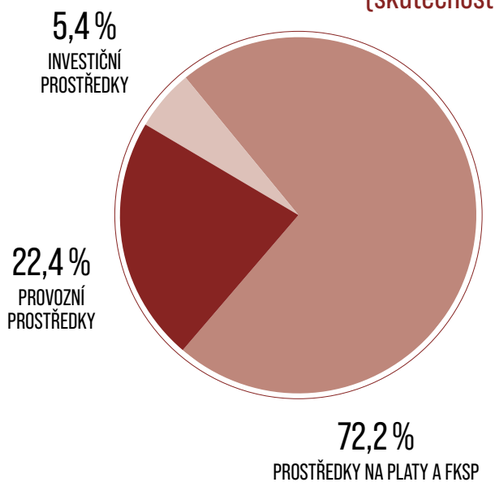

Ukazatel	Skutečnost k 31. 12. 2025
Prostředky na platy a FKSP	180 004 172,57
Provozní prostředky	56 531 078,03
Investiční prostředky	13 421 358,24
Výdaje celkem	**251 956 608,84**

VĚKOVÁ STRUKTURA ZAMĚSTNANCŮ ÚSTAVNÍHO SOUDU

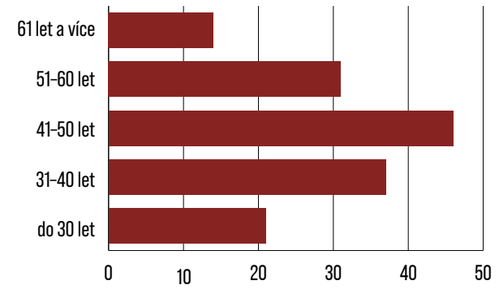

Věk	Muži	Ženy	Celkem
do 30 let	14	7	21
31–40 let	14	23	37
41–50 let	13	33	46
51–60 let	7	24	31
61 let a více	7	7	14
Celkem	**55**	**94**	**149**

ZAMĚSTNANCI PODLE DÉLKY PRACOVNÍHO POMĚRU U ÚSTAVNÍHO SOUDU

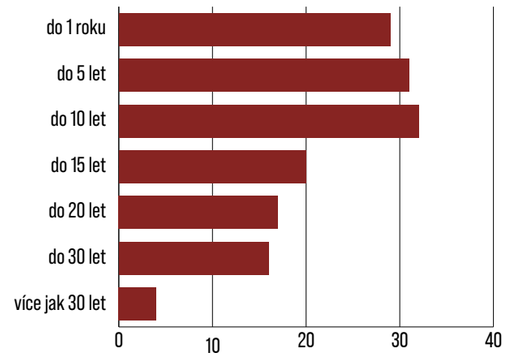

Délka pracovního poměru	Muži	Ženy	Celkem
do 1 roku	15	14	29
do 5 let	13	18	31
do 10 let	9	23	32
do 15 let	6	14	20
do 20 let	5	12	17
do 30 let	7	9	16
více jak 30 let	0	4	4
Celkem	**55**	**94**	**149**

ZAMĚSTNANCI ÚSTAVNÍHO SOUDU PODLE DOSAŽENÉHO STUPNĚ VZDĚLÁNÍ

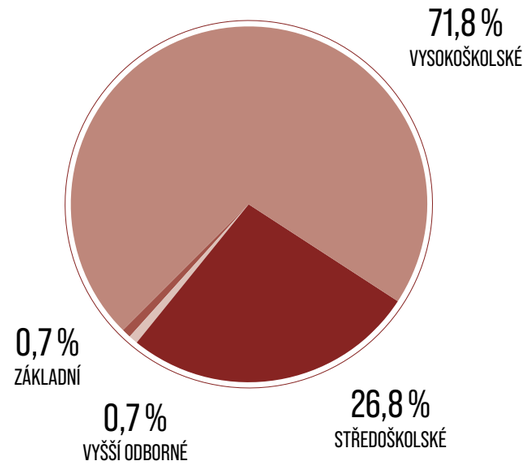

Stupeň vzdělání	Muži	Ženy	Celkem
Základní	0	1	1
Středoškolské	10	30	40
Vyšší odborné	0	1	1
Vysokoškolské	45	62	107
Celkem	**55**	**94**	**149**

04

ROZHODOVACÍ ČINNOST V ROCE 2025

ROZHODOVACÍ ČINNOST ÚSTAVNÍHO SOUDU V ROCE 2025

Výběr rozhodnutí navazuje na judikaturu předchozích let, odráží i aktuální trendy, témata a perspektivy čtvrtého Ústavního soudu. Přehled níže představuje to nejzajímavější z rozhodovací praxe Ústavního soudu v roce 2025. Plnou představu si lze doplnit vyhledáním rozhodnutí v **databázi NALUS** nebo sledováním měsíčního **Bulletinu analytického odboru** Ústavního soudu.

ZÁKLADNÍ ÚSTAVNÍ PRINCIPY

DEMOKRATICKÝ PRÁVNÍ STÁT

Českou republiku jako demokratický právní stát definuje čl. 1 odst. 1 Ústavy České republiky („Ústava“). Článek představuje generální a uvozující princip, na který se váže řada dalších principů, některých z nich na ústavní rovině upravených výslovně, jiných dovozených judikaturou Ústavního soudu. Ustanovení čl. 1 odst. 1 Ústavy spojuje dva principy v jeden celek – demokratický a právněstátní. V podmínkách České republiky se tak demokratické principy mísí s požadavky konstitucionalismu, jenž má hlavní zdroj v liberálním politickém myšlení moderní doby. Platí proto, že nemůže být legitimní žádný jiný režim než režim demokratický (nález sp. zn. Pl. ÚS 19/93 ze dne 21. 12. 1993) a je nutno vycházet z priority občana před státem i z priority základních lidských práv a svobod (nález sp. zn. Pl. ÚS 43/93 ze dne 12. 4. 1994).

Obdobně jako v roce předchozím, i v roce 2025 se Ústavní soud zabýval legislativním procesem a pozměňovacími návrhy. Zatímco v roce 2024 se jednalo o problematiku legislativních přílepků (Pl. ÚS 41/23 ze dne 4. 12. 2024, známý pod zkratkou „lex Babiš II“), nyní se zaměřil na **porušování a účelové obcházení jednacího řádu** Poslanecké sněmovny při projednávání zákona o konsolidaci veřejných rozpočtů (Pl. ÚS 22/24 ze dne 25. 6. 2025). Při posuzování ústavnosti legislativního procesu je třeba vzít v úvahu rozsah a obsah pozměňovacího návrhu z hlediska míry přetváření návrhu zákona i konkrétní podmínky a okolnosti jeho projednávání. Není možné vždy nutit poslance a poslankyně k předložení nového návrhu zákona namísto pozměňovacího návrhu, který lze ještě ve 2. a 3. čtení upravit. Nelze však připustit svévolné porušování a účelové obcházení jednacího řádu, které vede k narušení transparentnosti legislativního procesu a které vylučuje či zásadně omezuje politický diskurz v Parlamentu nebo u veřejnosti. Ústavní soud od parlamentních orgánů očekává, že budou jednací řády používat rozumně.

V nálezu sp. zn. Pl. ÚS 34/24 ze dne 26. 3. 2025 k přezkumu právní úpravy podmínek poskytování doplňkových dotací malým zemědělcům Ústavní soud zdůraznil, že očekávání neměnnosti dotační politiky není **legitimním očekáváním** chráněným ústavním pořádkem. Nastavení hospodářského systému i dotačních parametrů je politickou otázkou. O dalších podrobnostech se dočtete níže v podkapitolách k evropskému právu a hospodářským, sociálním a kulturním právům.

V nálezu sp. zn. Pl. ÚS 19/25 ze dne 1. 10. 2025 Ústavní soud opětovně potvrdil, že i dočasná **restrikce soudcovských platů**, spočívající ve zpomalení tempa růstu soudcovských platů oproti zákonem stanoveným obecným pravidlům, musí být odůvodněna výjimečnými závažnými okolnostmi. Ty v dané věci neshledal. Pokud výše platové základny soudců stanovená právní úpravou vyplývá ze stejného mechanismu výpočtu, který již dříve Ústavní soud shledal jako neústavní, je přijetí v rozporu se závazností vykonatelných rozhodnutí Ústavního soudu dle čl. 89 odst. 2 Ústavy.

Článkem 1 Listiny základních práv a svobod („Listina“) z pohledu **zachování principu rovnosti** se Ústavní soud zabýval v nálezech sp. zn. Pl. ÚS 32/25 ze dne 10. 12. 2025 k neústavnosti rozlišování mezi odměnou advokáta a advokáta-opatrovníka a sp. zn. Pl. ÚS 30/25 ze dne 10. 12. 2025 k nerovnostem při přijímání ukrajinských dětí k základnímu vzdělání. Oba nálezy popisujeme v podkapitole k hospodářským, sociálním a kulturním právům níže.

ZÁVAZKY Z EVROPSKÉHO A MEZINÁRODNÍHO PRÁVA

V již výše zmíněném nálezu sp. zn. Pl. ÚS 19/25 ze dne 1. 10. 2025 Ústavní soud zdůraznil, že napadená právní úprava k restrikci soudcovských platů nesplňovala požadavek **judikatury Soudního dvora Evropské unie** („SDEU“), aby restrikce byla součástí obecných opatření k řešení významné krize, která by rovnocenně dopadala i na ostatní „služebníky státu“, zejména na představitele moci zákonodárné a moci výkonné. Shledal ji proto v rozporu se zárukami nezávislosti soudní moci dle článku 81 a čl. 82 odst. 1 Ústavy a principem dělby moci dle čl. 2 odst. 1 Ústavy.

V nálezu sp. zn. Pl. ÚS 34/24 ze dne 26. 3. 2025, zmíněném již výše, Ústavní soud uzavřel, že strategický plán společné zemědělské politiky představuje **akt unijní povahy**, který Ústavní soud nemá pravomoc zrušit. Aby mohl být určitý akt jiným právním předpisem ve smyslu čl. 87 odst. 1 písm. b) Ústavy, musí jít o akt vnitrostátní povahy, tedy být přijímán a schvalován českými orgány veřejné moci na základě jejich Ústavou stanovené či předvídané kompetence.

V klimatickém nálezu sp. zn. Pl. ÚS 6/25 ze dne 22. 10. 2025 Ústavní soud shledal, že pokud ministerstva nemají ústavním pořádkem, zákonem či **unijním nařízením uloženu povinnost** stanovit konkrétní mitigační opatření ke snížení emisí, není zamítnutí zásahové žaloby porušením ústavně zaručených základních práv. A to bez ohledu na to, jaké povinnosti má stát jako celek. Podrobnosti k nálezu naleznete v podkapitole k hospodářským, sociálním a kulturním právům níže.

Ústavní soud v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 13/24 ze dne 26. 3. 2025 zrušil ustanovení zákona, jímž se prováděl **režim Evropských společenství** pro kontrolu vývozu, přepravy, zprostředkování a tranzitu zboží dvojího užití. Správní rozhodnutí uvedená v napadeném ustanovení zákona se totiž týkala základních práv, konkrétně práva svobodně podnikat a práva vlastnit majetek. Taková rozhodnutí nemohou být dle čl. 36 odst. 2 Listiny vyloučena ze soudního přezkumu. A to ani tehdy, existují-li utajované informace, o které by se rozhodnutí opírala.

Před **Evropským soudem pro lidská práva** („ESLP“) Česká republika v roce 2025 neobstála pouze v 6 případech. Ve věci *Černý a ostatní proti České republice* ESLP shledal **porušení práva advokátů na respektování soukromého života** a korespondence dle článků 8 a 13 evropské Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod („Úmluva“) kvůli založení e-mailové komunikace s klientem do trestního spisu. Došlo také k porušení práva stěžovatelů na spravedlivý proces dle čl. 6 odst. 1 Úmluvy, protože jim Ústavní soud v řízení o ústavní stížnosti nezaslal písemné podání České advokátní komory. Ve věci *Suverénní řád Maltézských rytířů – České velkopřevorství proti České republice* došlo k porušení práva stěžovatele na spravedlivý proces dle čl. 6 odst. 1 Úmluvy v řízení o **určení vlastnického práva k církevnímu majetku**. Podle ESLP Ústavní soud nevysvětlil, proč nenásledoval novou linii judikatury k církevním restitucím a nevyužil mechanismus předložení věci plénu dle § 23 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu. Tím došlo k porušení zásady právní jistoty.

ZÁKLADNÍ PRÁVA A SVOBODY

PRÁVO NA ŽIVOT

V roce 2025 se Ústavní soud zabýval ochranou **práva na život** v souvislosti se třemi nálezy. V nálezu sp. zn. III. ÚS 1254/24 ze dne 2. 7. 2025 posuzoval **žádost o přivolení k aktivní eutanázii**, tedy k zásahu, při němž jiná osoba na základě výslovné žádosti ukončí život člověka. Věc posoudil jako nárok mířící na pozitivní závazky státu dle čl. 7 odst. 1 Listiny a článku 8 Úmluvy, které je nutno vážit proti ochraně života dle článku 6 Listiny. Český právní řád právo na eutanázii ani asistované sebeusmrcení neupravuje a trestně je postihuje. Sledovaným legitimním cílem této právní úpravy je zejména ochrana života a zranitelných osob, prevence nátlaku a zachování etické integrity lékařského povolání. Aktivní eutanázie představuje závažnější zásah s vyšším rizikem chyb a zneužití, proto by případná legalizace vyžadovala mimořádně silné záruky. Rozhodnutí o jejich podobě přitom náleží především zákonodárci. V posuzované věci Ústavní soud shledal, že požadavek stěžovatele není přiměřený, a jeho ústavní stížnost zamítl. Netrpí terminálním onemocněním ani vyhlídkou trýznivého umírání, zároveň má přístup ke zdravotní a sociální péči. Existence duševní poruchy ještě zvyšuje požadavek ochranných mechanismů. Proto převážila ochrana života jednotlivce před jeho právem na respektování tělesné a duševní integrity a právem na soukromí.

V nálezu sp. zn. II. ÚS 470/25 ze dne 4. 8. 2025 se Ústavní soud věnoval problematice **práva na dodatečné účinné vyšetřování** pozůstalých obětí střelby na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Cílem bylo prověření, zda ke smrti nepřispěla také nedbalost nebo opomenutí policejních orgánů při plánování a vedení zásahu. Musí být účinné,

nezávislé, rychlé, důkladné a řádné, transparentní a zajišťující dostatečné zapojení příbuzných obětí. Poslední podmínka se projevuje zejména zpřístupněním vyšetřovacího spisu. Jelikož v dané věci Generální inspekce bezpečnostních sborů (GIBS) stěžovateli coby příbuznému oběti odepřela právo nahlédnout do spisu, porušila jeho základní právo na účinné vyšetřování vyplývající z práva na život podle článku 6 Listiny a článku 2 Úmluvy. Pojem vyšetřování se vykládá autonomně v souladu s judikaturou Evropského soudu pro lidská práva. Není proto podstatné, že v konkrétním případě formálně neprobíhalo vyšetřování, či dokonce trestní řízení podle vnitrostátních trestních předpisů.

Nález sp. zn. IV. ÚS 2949/23 ze dne 2. 12. 2025 vymezil **pozitivní závazky** plynoucí z **práva na život** podle čl. 6 odst. 1 Listiny **při riziku sebevraždy**. Dle Ústavního soudu je třeba podústavní právo vykládat tak, že pokud zdravotnické zařízení ví nebo má vědět o skutečném a bezprostředním riziku, že se jednotlivec hospitalizovaný v souvislosti se svým duševním onemocněním pokusí o sebevraždu, musí přijmout rozumná preventivní opatření, aby takovému pokusu předešlo. Povinnost se týká dobrovolných i nedobrovolných hospitalizací. Nemocnice měla v dané věci vědět o tom, že u stěžovatelky existuje skutečné a bezprostřední riziko zopakování sebevražedného pokusu. Navzdory tomu nepřijala rozumná opatření, aby pokusu předešla. Zejména nezajistila zvýšený dohled nad stěžovatelkou ani ji neumístila na jiné než interní oddělení, kde by taková opatření přijala. Z dokazování nevyplynulo, že by to nebylo v možné. Ústavní soud proto stížnosti vyhověl.

PRÁVO NA NEDOTKNUTELNOST OSOBY A JEJÍHO SOUKROMÍ

Otázka možnosti **svobodného rozhodnutí o ukončení vlastního života**, a to i za asistence třetí osoby, spadá do rozsahu práva na respektování tělesné a duševní integrity dle čl. 7 odst. 1 Listiny a práva na soukromí dle článku 8 Úmluvy. Přípustnost omezení těchto práv osoby domáhající se eutanázie se odvíjí od konkrétní predikce jejího zdravotního stavu a vyhlídky způsobu a času konce jejího života. V situaci stěžovatele Ústavní soud neshledal požadavek na umožnění aktivní eutanázie jako přiměřený (viz výše citovaný nález sp. zn. III. ÚS 1254/24).

Většina nálezové judikatury ve vztahu k právům zaručeným čl. 7 odst. 1 Listiny se v roce 2025 týkala problematiky **náhrady (ne)majetkové újmy zvlášť zranitelných obětí v adhezním řízení**. V nálezu sp. zn. IV. ÚS 2118/24 ze dne 22. 1. 2025 Ústavní soud shledal, že úroveň ochrany práva poškozeného na náhradu újmy za závažné zásahy do lidské důstojnosti a osobní integrity nelze snižovat s poukazem na to, že soud o nároku rozhodl v řízení o **trestním příkazu**. Dodal, že za závažný zásah do lidské důstojnosti nebo osobní integrity, který plyne ze samotné podstaty trestného činu, za který byl obžalovaný odsouzen, trestní soud musí přiznat poškozenému náhradu újmy alespoň za tuto újmu na základních právech, a to i bez dalšího dokazování. To platí zejména u zvlášť zranitelných obětí.

Vznikla-li poškozenému újma trestným činem spáchaným více obžalovanými, musí soudy při rozhodování o adhezním nároku použít **pravidlo solidární odpovědnosti** podle předpisů soukromého práva. Dle § 2915 odst. 1 občanského zákoníku mají škůdci společně a nerozdílně povinnost k náhradě újmy, která zakládá poškozenému právo vymáhat plnění od kterékoliv povinné osoby bez ohledu na míru její účasti na způsobené škodě. Skutečnost, že část delikventů byla postižena v jiném trestním řízení, v jiném druhu sankčního řízení nebo nebyla postižena vůbec, přitom nebrání tomu, aby obžalovaným trestní soud stanovil povinnost nahradit celou způsobenou újmu (nález sp. zn. III. ÚS 2083/23 ze dne 11. 3. 2025).

V nálezu sp. zn. IV. ÚS 1323/25 ze dne 30. 7. 2025 Ústavní soud posuzoval odkázání poškozené s částí nároku do občanskoprávního řízení z hlediska **svévole**. Shledal, že pokud soudy při stanovení výše náhrady nemajetkové újmy nezohlední všechny relevantní okolnosti jako zneužití zranitelnosti poškozené a šíření pornografických materiálů na internetu, poruší tím právo na nedotknutelnost osoby a soukromí. Neschopnost poškozené pochopit závažnost útoku do uvedených práv přitom nesmí vést ke snížení náhrady. Za svévolná označil Ústavní soud rozhodnutí soudů i v nálezu sp. zn. III. ÚS 150/25 ze dne 22. 8. 2025 ohledně nároku dítěte se zdravotním postižením. Rovněž zde zdůraznil, že není rozhodné, zda si dítě zásahy do svých práv zcela uvědomuje.

Z rozhodovací činnosti Ústavního soudu dále vyplývá, že soudy při rozhodování o nároku poškozených na nemajetkovou újmu musí zohlednit skutečnost, že jsou zvlášť zranitelnými oběťmi podle zákona o obětech trestných činů (zde konkrétně oběťmi sexuální trestné činnosti v raném dětském věku), a vyvarovat se rizika jejich **sekundární viktimizace** (nález sp. zn. II. ÚS 3450/24 ze dne 21. 5. 2025 a nález sp. zn. IV. ÚS 2245/24 ze dne 10. 9. 2025).

ZÁKAZ MUČENÍ A PONIŽUJÍCÍHO ZACHÁZENÍ

Porušením práva na fyzickou integritu a ochranu před mučením a nelidským a ponižujícím zacházením podle článku 7 Listiny a článku 3 Úmluvy se Ústavní soud zabýval v nálezu sp. zn. III. ÚS 1252/24 ze dne 10. 7. 2025. Stalo se tak v kontextu neospravedlnitelného **použití donucovacího prostředku** příslušníky vězeňské služby, konkrétně několikahodinového poutání vězenkyně v nepohodlné poloze k okenní mříži. Ústavní soud shledal, že jednání, které naplňuje znaky mučení, nelidského a ponižujícího zacházení, jehož se dopustí vykonavatelé státní moci ve služebním poměru, nelze z hlediska případné trestní odpovědnosti ospravedlnit neznalostí právních předpisů, rozšířeností takového jednání na pracovišti nebo jeho tolerancí ze strany nadřízených. Takovou „obhajobu“ deliktního jednání považoval v právním státě za nepřijatelnou; o to více v prostředí věznice, v němž má dojít k převýchově osob, které v minulosti prokázaly neúctu k právnímu řádu.

Z **procesní složky** článku 3 Úmluvy vyplývá pozitivní závazek státu pečlivě posoudit všechny okolnosti věci a dostatečně a přesvědčivě odůvodnit uložení podmíněného trestu za závažný útok na fyzickou a duševní integritu poškozeného. Tomuto závazku odpovídá procesní právo poškozeného. V nálezu sp. zn. Pl. ÚS 17/24 ze dne 19. 3. 2025 se Ústavní soud zabýval ústavností **uložení** (pouze) **podmíněného trestu za sexuální trestnou činnost** spáchanou na nezletilé stěžovatelce. Dle něj odvolací soud porušil její právo vyplývající z procesní složky práva nebýt mučena ani podrobena krutému, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu. V dané věci nedostál závazku pečlivě odůvodnit uložení podmíněného trestu tak, aby nepřiměřeně mírné tresty nepodrývaly ochranu společnosti v podobě odstrašujícího účinku na případné budoucí pachatele a preventivní funkci trestního systému. Návrh stěžovatelky na zrušení napadeného rozsudku však s ohledem na více aspektů zamítl. Zohlednil procesní charakter zmíněného práva ve spojení s koncepcí trestněprocesních vztahů v českém právu, vícestranné působení lidských práv v oblasti trestání a trestního řízení, neexistenci základního práva poškozeného na dostatečně přísné potrestání pachatele a svou ústavní roli v systému dělby moci.

Většina nálezové judikatury Ústavního soudu na poli čl. 7 odst. 2 Listiny se v roce 2025 týkala **práva na účinné vyšetřování**. Pokud stěžovatel vznese hájitelné tvrzení, že byl podroben špatnému zacházení, vzniká státu povinnost provést účinné vyšetřování potřebné k objasnění věci. To vyžaduje, aby příslušné orgány z vlastní iniciativy přijaly přiměřená opatření a učinily potřebné kroky, jež mají k dispozici, pro zajištění důkazů o incidentu, náležité prošetření a důkladnou, objektivní a nestrannou analýzu všech relevantních skutečností, ze které musejí vycházet jejich závěry v přípravném řízení a případně i náležité odůvodnění rozhodnutí o odložení věci (nález sp. zn. II. ÚS 2468/24 ze dne 12. 3. 2025). Posuzovaná věc se týkala prošetřování činů tří představitelů pravoslavné církve, kteří měli stěžovatele při schůzce na základě zfalšovaných dokumentů nutit k přeložení na jiné církevní působiště pod pohrůžkou odvedení v poutech a poslání do Ukrajiny. Ústavní soud shledal, že orgány činné v trestním řízení dostatečně nevysvětlily rozpory ve výpovědích. Při jednání „za zavřenými dveřmi“ nelze *a priori* vyloučit relevanci či výpovědní hodnotu svědka, kterého poškozený o ději bezprostředně informoval. Rovněž se dostatečně nezabývaly tím, zda osoby, které na stěžovatele měly vyvíjet nátlak, věděly, že dokumenty ukrajinských orgánů jsou falešné, či zda mohly být uvedeny v omyl.

Ve dvou nálezech se Ústavní soud zabýval účinným vyšetřováním v souvislosti s trestným činem **znásilnění**. V nálezu sp. zn. IV. ÚS 3248/24 ze dne 2. 4. 2025 stěžovatelka obvinila partnera, se kterým dříve provozovali lehké sadomasochistické praktiky. Policejní orgán uzavřel, že její chování při dotčeném činu, tedy že se bránila a vyjadřovala odpor, praktikám odpovídalo. Odložení věci dle nich nasvědčoval i fakt, že stěžovatelka s podezřelým po tvrzeném znásilnění dobrovolně setrvala do druhého dne. Dle Ústavního soudu namítané jednání neodpovídalo běžnému sexuálnímu chování partnerů. Závěr neměl oporu ve výpovědích zúčastněných, s obsahem spisu byl v extrémním rozporu. Orgány činné v trestním řízení chybně vyhodnotily chování stěžovatelky během a po útoku jako nelogické. Nezohlednily odborné poznatky o typických reakcích obětí znásilnění, které reagují pasivně ze strachu a stresu. Opomněly, že zdánlivě smířlivé chování po činu může být přirozenou reakcí na trauma. V jiné věci dle Ústavního soudu stěžovatelka vznesla hájitelné tvrzení o znásilnění, neboť bylo dostatečně konkrétní, časově možné a vnitřně konzistentní. Orgány činné v trestním řízení však svou povinnost provést účinné vyšetřování nesplnily. Dokazování nedoplnily o odborné vyjádření z oboru psychologie a znalecké posouzení vlivu alkoholu na schopnost stěžovatelky projevit vůli ani se nezabývaly jejími návrhy na provedení svědeckých výpovědí osob, jimž se bezprostředně po události svěřila (nález sp. zn. II. ÚS 1675/25 ze dne 25. 9. 2025).

V nálezu sp. zn. II. ÚS 1689/25 ze dne 27. 8. 2025 Ústavní soud zrušil rozsudek Nejvyššího soudu, který obžalovaného zprostil obžaloby ze zločinu **týrání osoby žijící ve společném obydlí**. Dle Ústavního soudu musel být stíhaný skutek považován za týrání, neboť probíhal 14 let a stěžovatelka byla vystavena fyzickému násilí již před započetím tohoto skutku. Přestože předchozí jednání nelze považovat za trestné, nemůže soud ignorovat jeho vliv na pozdější stav stěžovatelky. Tehdejším fyzickým násilím si totiž obviněný vytvořil podmínky, aby mu později stačily i méně intenzivní formy nátlaku. Do budoucna tak mohl pouze připomínat předchozí jednání různými náznaky a účinně posilovat obavu stěžovatelky, že násilí zopakuje. Stačilo mu proto vyvíjet na stěžovatelku nátlak méně intenzivními prostředky. I těmi jí způsoboval typické následky týrání:

pocit příkoří, ponížení a v konečném důsledku psychickou poruchu. Tento kontext Nejvyšší soud zcela opomenul. Nezohlednil ani závěry znalců, kteří u stěžovatelky upozorňovali na vznik posttraumatické stresové poruchy. Zjevně bagatelizoval i některé části stíhaného skutku. Zahrnul do něj nelogické úvahy a necitlivé formulace, u nichž Ústavní soud spatřoval riziko sekundární viktimizace oběti.

OCHRANA SOUKROMÉHO A RODINNÉHO ŽIVOTA

Rozhodovací činnost Ústavního soudu v roce 2025 v oblasti ochrany soukromého a rodinného života potvrzuje důraz na materiální pojetí základních práv a zároveň odmítání formalistického přístupu obecných soudů. Tato judikatura vychází z přesvědčení, že ochrana základních práv musí být účinná v praxi a nesmí se vyprázdnit pouhým dodržováním formálních pravidel.

V nálezu sp. zn. I. ÚS 428/23 ze dne 23. 1. 2025 se Ústavní soud zabýval **ochranou osobnosti proti zásahům bulvárních médií**. Zdůraznil, že peněžitá náhrada nemajetkové újmy neplní pouze satisfakční funkci, ale má i významný preventivně-sankční rozměr. Bez něj by ochrana soukromí a lidské důstojnosti ztrácela účinnost. Obecné soudy proto musejí přihlížet ke konkrétním okolnostem mediálního zásahu, zejména k bulvární povaze zveřejněných informací, jejich skutečnému dosahu a ekonomickému prospěchu, který vydavatel z protiprávního jednání získal.

Otázku **zásahů do soukromého života v každodenním prostředí** řešil nález sp. zn. I. ÚS 818/24 ze dne 23. 1. 2025. Dovodil, že dlouhodobé a nezákonné tolerování překračování hlukových limitů skrze opakovaně udělované výjimky představuje zásah do práv chráněných článkem 8 Úmluvy. Stát se nemůže vyvinit z odpovědnosti tím, že porušování zákonných limitů legalizuje administrativními výjimkami, pokud tím fakticky znemožňuje výkon práva na respektování soukromého a rodinného života. V oblasti mezinárodní justiční spolupráce se Ústavní soud vyjádřil v zamítavém nálezu sp. zn. I. ÚS 1054/25 ze dne 17. 6. 2025, který se týkal vydání stěžovatele do Ukrajiny. Shledal, že samotná existence rodinných vazeb na území vydávajícího státu podle čl. 10 odst. 2 Listiny a článku 8 Úmluvy může zabránit vydání pouze ve zcela výjimečných případech. Výrazný akcent na ochranu rodinného života přinesl i nález sp. zn. I. ÚS 2405/25 ze dne 30. 9. 2025 k přerušení výkonu trestu matce pečující o dítě. Ústavně konformním výkladem § 325 odst. 2 trestního řádu dovodil, že za matku pečující o dítě je třeba považovat i ženu, jejíž dítě bylo dočasně svěřeno do pěstounské péče výlučně z důvodu její vazby nebo výkonu trestu. Formální výklad obecných soudů, který to ignoroval, vedl k porušení práva stěžovatelky na rodinný život.

OCHRANA RODIČOVSTVÍ, RODINY A DĚTÍ

V této oblasti se potvrdila ustálená linie, podle níž mají práva rodičů a dětí na rodinný život, péči a vzájemný kontakt rovnocenné postavení, jsou vzájemně provázaná a podléhají principu nejlepšího zájmu dítěte. Rozhodovací praxe dlouhodobě odmítá formalismus, schematické uvažování a mechanické přebírání obecných tezí. Naopak klade důraz na posuzování konkrétních okolností každé rodiny a hledání řešení, která mají fakticky vykonatelný charakter.

Problematice **péče o dítě** se Ústavní soud mj. věnoval ve dvou nálezech. V nálezu sp. zn. I. ÚS 2364/24 ze dne 5. 2. 2025 zdůraznil, že z ústavního pořádku ani ze zákona neplyne požadavek, aby střídavá péče byla nutně symetrická. Střídavou péči označuje za výchozí model, nikoli však její mechanicky rovnoměrnou podobu. Rozhodující je vždy nejlepší zájem dítěte, který musí být identifikován na základě pečlivého posouzení individuálních okolností případu. Odvolací soud v tomto případě porušil participační práva dětí, neboť přehodnotil jejich názor, aniž by jej sám zjišťoval. Názor dítěte má být výchozím bodem úvah o jeho nejlepším zájmu a změna postoje dítěte může sama o sobě představovat relevantní změnu poměrů. Na tento přístup navazuje nález sp. zn. II. ÚS 2469/25 ze dne 30. 9. 2025, v němž Ústavní soud rozvinul požadavek řádného a vnitřně bezrozporného odůvodnění změny **rozložení péče**. Pokud soud dospěje k závěru, že poměry se změnily natolik, aby odůvodnily změnu péče, musí jasně a konkrétně vysvětlit, proč je zvolený model v nejlepším zájmu dítěte. Mechanické odkazování na nízký věk dětí či na koncept primární vztahové osoby bez vazby na zjištěný skutkový stav představuje libovůli. Neexistuje žádná koncepce škály zásadnosti změny poměrů, která by mezi jednotlivými formami péče vytvářela hierarchii. Rozhodnutí soudu musí vždy vycházet z reality konkrétní rodiny, nikoli z abstraktních schémat.

V oblasti **styku s dítětem** Ústavní soud v roce 2025 dále posílil požadavek perspektivního a komplexního rozhodování. V nálezu sp. zn. II. ÚS 212/25 ze dne 12. 3. 2025 shledal, že pokud soudy u dítěte nízkého věku zvolí dočasný navykací režim styku v omezeném rozsahu, musejí současně stanovit i cílový stav; tedy budoucí běžný rozsah styku, včetně úpravy prázdnin. Rozhodování *pro futuro* vyžaduje vizi vývoje dítěte a nelze se omezit na aktuální stav bez výhledu. Význam práva a současně povinnosti styku jako součásti rodičovské odpovědnosti rozvedl Ústavní soud v nálezu sp. zn. II. ÚS 2423/24 ze dne 21. 5. 2025. Přestože ústavní stížnost zamítnul, jednoznačně se vymezil proti názoru, že styk je pouze oprávněním rodiče. Zdůraznil, že právu dítěte na styk odpovídá povinnost rodiče tento styk uskutečňovat. Soudy mohou stanovit rodiči i **povinnost styku**. Na procesní dimenzi ochrany rodičovství navázal nález sp. zn. II. ÚS 894/25 ze dne 30. 7. 2025. Ústavní soud kritizoval překvapivé rozhodnutí odvolacího soudu, který bez předchozího upozornění výrazně omezil styk rodiče na asistovaný kontakt v minimálním rozsahu. Takto zásadní omezení styku, blížící se faktickému zákazu, je ústavně neudržitelné, pokud neobsahuje konkrétní plán postupného rozšiřování. Soudy nesmějí rezignovat na snahu o obnovu a rozvoj vztahu rodiče a dítěte, i když je vztah zatížen konflikty.

Zvláštní důraz na pozitivní závazky státu klade nález sp. zn. II. ÚS 1938/25 ze dne 26. 8. 2025. Ústavní soud výslovně uvedl, že ochrana rodinného života nekončí vydáním rozhodnutí o péči či styku, ale zahrnuje i povinnost státu zajistit jeho faktický výkon. Nečinnost soudů při vymáhání vlastních rozhodnutí, včetně nevyužívání pokut podle § 502 zákona o zvláštních řízeních soudních, představuje porušení práva na rodinný život a práva na péči a výchovu dítěte. Paušální omlouvání neplnění rozhodnutí bez individuálního posouzení konkrétních překážek Ústavní soud odmítl. V nálezu sp. zn. III. ÚS 2068/25 ze dne 11. 9. 2025 uzavřel, že ani závažná podezření z **manipulace dětí** proti druhému rodiči nemohou bez dalšího vést k úplnému vyloučení kontaktu. Soudy musejí zvažovat mírnější alternativy, zejména asistovaný styk. Úplné přerušení kontaktu představuje krajní řešení, které je přípustné jen při absenci jiných, méně invazivních prostředků ochrany dítěte. Obdobně nález sp. zn. III. ÚS 2271/25 ze dne 29. 10. 2025 významně prohlubuje požadavky kladené na postup opatrovnických soudů v situacích, kdy **dítě rodiče striktně odmítá**. Soudy nemohou rezignovat na aktivní podporu obnovy vztahu rodiče a dítěte pouhým odkazem na přání dítěte, ale musejí se zabývat **příčinami rozvratu vazeb, možnostmi jejich nápravy a perspektivou budoucího vývoje vztahu**. Jiný postup představuje porušení práva rodiče na rodinný život, péči o děti a jejich výchovu.

V nálezu sp. zn. IV. ÚS 2691/24 ze dne 12. 3. 2025 Ústavní soud akcentoval **ústavní princip rovnosti** při rozhodování o **výživném mezi manžely**. Vymezil se proti formalistickému a redukcionistickému přístupu obecných soudů, které posuzovaly výživné výlučně prizmatem finanční odkázanosti oprávněného manžela. Ústavní soud zdůraznil, že smyslem vyživovací povinnosti mezi manžely je **zajištění stejné hmotné a kulturní úrovně**, nikoli pouhé přežití či odvrácení nouze. Pokud soud neporovná životní úroveň obou manželů a jednostranně se zaměří pouze na poměry jednoho z nich, poruší nejen čl. 5 Protokolu č. 7 k Úmluvě, ale i zákaz diskriminace dle čl. 3 odst. 1 Listiny.

V nálezu sp. zn. IV. ÚS 3446/24 ze dne 19. 3. 2025 Ústavní soud důrazně odmítl formalistické pojetí **bydliště dítěte** založené na původních úmyslech rodičů či ryze právním stavu, aniž by soudy zkoumaly **faktické těžiště života dítěte**. Stát nesmí do rodinných vazeb zasahovat bez pečlivého a individualizovaného vážení zájmů dítěte a práv rodičů. Specifický procesní rozměr ochrany rodiny se promítá do nálezu sp. zn. I. ÚS 2891/24 ze dne 12. 3. 2025, v němž šlo o **odvolání nezletilého proti rozhodnutí o nařízení ústavní výchovy** a roli OSPOD jako kolizního opatrovníka. Přestože ústavní stížnost zamítnul, Ústavní soud zdůraznil, že **ústavní výchova** představuje **krajní zásah do rodinného života i osobní svobody dítěte** a že soudy musí vždy pečlivě zvažovat alternativy v rodinném prostředí. Význam tohoto rozhodnutí spočívá zejména v potvrzení zásady, že procesní pravidla nelze aplikovat mechanicky, pokud by tím byl oslaben **nejlepší zájem dítěte** a ochrana rodinných vazeb, byť v konkrétním případě soudy ústavní limity nepřekročily.

Procesní ochranu nezletilých jako samostatných nositelů práv rozvinul nález sp. zn. II. ÚS 1504/25 ze dne 12. 8. 2025, který se týkal **souhlasu opatrovnického soudu k podání žaloby nezletilým**. Ústavní soud odmítl automatický požadavek souhlasu opatrovnického soudu ke každé žalobě podané jménem dítěte a zdůraznil nutnost **individuálního posouzení dle § 898 odst. 1 občanského zákoníku**. Bezpodmínečné trvání na souhlasu soudu podle něj představuje nepřiměřenou procesní překážku a zásah do práva nezletilých na soudní ochranu. Nález zapadá do judikaturní linie posilující **participaci dětí a jejich procesní autonomii**.

OCHRANA A ZÁRUKY OSOBNÍ SVOBODY

V roce 2025 se Ústavní soud zabýval i vazebními případy. V nálezu sp. zn. III. ÚS 3356/24 ze dne 18. 7. 2025 definoval **kritéria pro uvalení vazby**. Vazba je výrazným zásahem do práva na osobní svobodu, a lze ji proto využít pouze na základě zákona, za dodržení zákonných podmínek a bez svévole. Soud se musí zabývat osobou obviněného, povahou i závažností trestného činu. Vazba musí sledovat legitimní cíl, kterého nelze dosáhnout jinými prostředky, zejména uložením některého z předběžných opatření. Tento závěr Ústavní soud potvrdil i v nálezu sp. zn. I. ÚS 404/25 ze dne 19. 8. 2025, kde zdůraznil **nutnost vyčerpat mírnější prostředky** před uvalením vazby.

Významná byla také procesní stránka vazebního řízení. V nálezu sp. zn. III. ÚS 2387/24 ze dne 29. 1. 2025 Ústavní soud řešil otázku **povahy lhůty pro podání návrhu k dalšímu trvání vazby**. Uzavřel, že lhůta podle § 72 odst. 2 trestního řádu je **prekluzivní**. Marným uplynutím této lhůty státní zástupce ztrácí právo návrh podat. Vazba se však nestává tímto okamžikem automaticky nezákonnou. Pokud

státní zástupce nepodá návrh včas, má stále možnost podat obžalobu nebo přijmout jiná opatření ve lhůtě dle § 72 odst. 1 trestního řádu.

Podobně vážným zásahem do osobní svobody je **zabezpečovací detence**. Při rozhodování o jejím prodloužení si musí soudy, ve světle nálezu sp. zn. II. ÚS 702/24 ze dne 13. 8. 2025, opatřit dostatečné a aktuální podklady **o zdravotním stavu** dané osoby. Nelze vycházet pouze ze stanoviska ústavu, kde detence probíhá. Závěry musí podložit dalšími důkazy, případně nezávislým znaleckým posudkem. **Kritéria přiměřenosti trvání** zabezpečovací detence vymezil Ústavní soud v nálezu sp. zn. II. ÚS 2022/25 ze dne 10. 12. 2025. Trvání detence musí (1) odpovídat povaze daného trestného činu, (2) prognóze pachatele, která do budoucna představuje nebezpečí pro společnost, a (3) poměrům pachatele, jako je např. rodinné zázemí. Pominou-li zákonné důvody k omezení či zbavení osobní svobody, musí být daná osoba neprodleně propuštěna.

Stranou nezůstala ani problematika výkonu trestu odnětí svobody u zranitelných osob. V nálezu sp. zn. III. ÚS 3442/24 ze dne 14. 5. 2025 se Ústavní soud zabýval **přeřazením osoby s postižením do přísnějšího typu věznice**. Uvedl, že zdravotní postižení samo o sobě nesmí být důvodem přeřazení odsouzeného do věznice se zvýšenou ostrahou. Soudy musí zvážit možnosti specializovaného zacházení a adekvátní terapeutické péče ve specializovaném oddílu věznice, které lépe reflektují potřeby těchto osob a účinněji předcházejí závadnému chování.

OCHRANA MAJETKOVÝCH PRÁV

V nálezu sp. zn. I. ÚS 2293/23 ze dne 20. 2. 2025 se Ústavní soud věnoval otázce **zaplacení úroků z nesprávně stanoveného cla** podle § 254 odst. 1 daňového řádu. Uzavřel, že tvrzený nárok spadá pod rozsah článku 11 Listiny ve spojení s článkem 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě. Pod pojem „majetek“ totiž dle ESLP mohou spadat i některá práva a majetkové hodnoty, existuje-li byť jen prokazatelné legitimní očekávání, že budou vlastněny v budoucnu. V nynější věci stěžovatel takové legitimní očekávání měl, jelikož jeho nárok měl oporu v právu Evropské unie (dále též jen „EU“). Ústavní soud odkázal na rozsudek SDEU ve věci *Gräfendorfer*, z něhož vyplývá jasné pravidlo, že jednotlivec, který zaplatil clo vyměřené v rozporu s právem EU, má nárok na úroky z neoprávněně vyměřené částky. Celní kodex EU sice v určitých situacích výplatu úroků vylučuje či omezuje, jedná se však o výjimku, která se podle Ústavního soudu uplatní v jiných situacích, než které nastaly ve věci *Gräfendorfer* a v případě stěžovatele. Nejvyšší správní soud (dále též jen „NSS“) ústavně konformně neodůvodnil, proč musí stěžovatel svůj legitimně očekávaný nárok na úroky z neoprávněně vybraného cla uplatnit skrze žádost o náhradu škody po státu dle zákona č. 82/1998 Sb. Proto došlo k porušení práva stěžovatele na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny ve spojení s právy na ochranu vlastnictví dle čl. 11 odst. 1 Listiny a projednání věci bez zbytečných průtahů dle čl. 38 odst. 2 Listiny.

Otázkou **neosvobození příjmu ze smluvního zřízení služebnosti od daně z příjmů** se Ústavní soud zabýval v nálezu sp. zn. III. ÚS 189/25 ze dne 22. 5. 2025. V něm potvrdil dřívější právní názor Nejvyššího správního soudu, že příjem ze smluvního zřízení služebnosti není osvobozen od daně z příjmů. Takový výklad není v rozporu s čl. 11 odst. 1, 4 a 5 Listiny. To platí, i pokud by v případě neuzavření smlouvy mohlo následně dojít ke zřízení služebnosti ve vyvlastňovacím řízení.

V rozhodnutí sp. zn. II. ÚS 1030/25 ze dne 30. 7. 2025 Ústavní soud řešil **nárok na náhradu za užívání pozemku**, který je součástí bažantnice. Pokud dojde k omezení ústavně zaručeného vlastnického práva dle čl. 11 odst. 1 Listiny k nemovitému majetku tím, že nemovitost je užívána jako účelová komunikace, která se nachází v uzavřeném areálu a není veřejně přístupná, přísluší vlastníku náhrada ze strany uživatele. Pokud náhradu neposkytuje, lze ji po něm vymáhat jako nárok z titulu bezdůvodného obohacení.

Ústavní soud projednával řadu **restitučních kauz**. V nálezech sp. zn. III. ÚS 3111/23 ze dne 21. 1. 2025, sp. zn. II. ÚS 1186/24 ze dne 5. 3. 2025 a sp. zn. II. ÚS 1932/24 ze dne 5. 8. 2025 se opakovaně vyjádřil k otázce **zachování restitučního nároku** v případě žádosti restituentů o finanční náhradu a přijetí v určité výši. Pokud obecný soud z hlediska práva na ochranu a uspokojení restitučního nároku činí rozdíl mezi oprávněnými osobami, které žádají o naturální náhradu dle § 11a odst. 1 zákona o půdě, a oprávněnými osobami, které žádají o finanční náhradu dle § 16 odst. 1 zákona o půdě, porušuje jejich právo na rovnost zaručené článkem 1 Listiny. Žádostí o finanční náhradu dle § 16 odst. 1 zákona o půdě a jejím poskytnutím v částečné výši restituční nárok nezaniká, nebyl-li zjištěn jednoznačný projev vůle oprávněného se zbytku restitučního nároku vzdát. Pokud soudy v takovém případě považují restituční nárok oprávněného za vypořádaný a zaniklý, porušují jeho právo na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny a právo na ochranu legitimního očekávání, že restituční nároky budou uspokojeny v zákonem stanoveném rozsahu dle článku 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě.

V **restituční kauze Římskokatolické farnosti – prelatura Český Krumlov** (nález sp. zn. II. ÚS 879/24 ze dne 15. 4. 2025) Ústavní soud uvedl, že církevní právnická osoba může oprávněně očekávat, že orgány veřejné moci náležitě zhodnotí, zda nemovitosti uplatněného restitučního nároku byly také účinně konfiskovány. Stojí-li v důkazní situaci na straně jedné pouze konfiskační správní akt, kdežto na straně druhé existuje řada důkazů, že k faktickému převzetí pozemků státem v době předcházející rozhodnému období (od 25. 2. 1948 do 1. 1. 1990) nedošlo, respektive že pozdější postup orgánů státu v rozhodném období nebyl veden jen snahou „pojistit si“ přechod nemovitostí pro případ, že by se jejich dřívější konfiskace dle dekretu prezidenta republiky č. 12/1945 Sb. z různých příčin nezdařila, musí obecné soudy při posuzování restitučního nároku takové církevní právnické osoby uplatnit zásadu *in favorem restitutionis* – tedy ve prospěch restituce.

V nálezech sp. zn. IV. ÚS 164/24 ze dne 28. 5. 2025, sp. zn. IV. ÚS 296/24 ze dne 18. 6. 2025 a sp. zn. IV. ÚS 1020/24 ze dne 30. 7. 2025 se Ústavní soud věnoval chybnému **výkladu § 11a zákona o půdě**. Pokud obecný soud posoudí rozhodnutí o nahrazení projevu vůle povinné osoby dle § 11a zákona o půdě, kterým dochází k bezúplatnému převodu pozemků oprávněné osobě, jako konstitutivní rozhodnutí o nabytí vlastnického práva, dopouští se kvalifikované právní vady při výkladu a tím porušuje právo na soudní ochranu zaručené v čl. 36 odst. 1 Listiny.

Restitučním nárokem na **vydání mobiliáře zámku** v Lomnici a Luhačovicích se Ústavní soud zabýval v rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 2123/19 ze dne 8. 10. 2025. Připomněl, že ač konfiskace dle dekretu č. 12/1945 Sb. nastávala obecně k 23. 6. 1945, judikatura vyžaduje v restitučních věcech zkoumat, zda nebyl dekret v rozhodném období po 25. 2. 1948 zneužit jako prostředek politické perzekuce. Pokud státní orgány rozhodly o odvolání proti konfiskační vyhlášce vydané k provedení dekretu č. 12/1945 Sb. v rozhodném období, nelze nárok uplatněný podle zákona o mimosoudních rehabilitacích bez zvážení konkrétních okolností odmítnout s tím, že požadované movité věci přešly na stát před rozhodným obdobím ke dni účinnosti dekretu. Jelikož soudy při posouzení nároku na mobiliář zámku v Lomnici opomenuly specifické skutkové a právní okolnosti, porušily stěžovatelovo právo na soudní ochranu.

Ochraně majetkových práv v oblasti **trestního řízení**, konkrétně **procesních práv vlastníka zabrané věci jako zúčastněné osoby** v odvolacím řízení se Ústavní soud věnoval v nálezu sp. zn. III. ÚS 2202/24 ze dne 21. 1. 2025. Zdůraznil, že podle § 42 odst. 1 trestního řádu je zúčastněnou osobou ten, jehož věc nebo část majetku byla zabrána nebo podle návrhu má být zabrána. Zúčastněné osobě musí soudy poskytnout možnost, aby se k věci vyjádřila, může být přítomna při hlavním líčení a veřejném zasedání, činit při nich návrhy, nahlížet do spisů a podávat v případech stanovených trestním řádem opravné prostředky. Tato práva zúčastněné osoby a jim odpovídající povinnosti orgánů činných v trestním řízení se uplatní rovněž v odvolacím řízení, byť se zákonným omezením přístupu k mimořádným opravným prostředkům. Postup, kterým orgán činný v trestním řízení vlastníkovi zabraných věcí jako zúčastněné osobě v trestním řízení odepře uplatňování jeho procesních práv stanovených v § 42 trestního řádu, je v rozporu s čl. 11 odst. 1 a čl. 36 odst. 1 Listiny, čl. 6 odst. 1 a článkem 13 Úmluvy a článkem 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě.

Mezi významná rozhodnutí z kategorie **nákladů soudního řízení** patří stanovisko sp. zn. Pl. ÚS-st. 60/24 ze dne 5. 3. 2025, v němž plénum Ústavního soudu potvrdilo, že změna nákladů civilního řízení odvolacím soudem v neprospěch odvolatele nevede k porušení jeho práv dle čl. 36 odst. 1 a čl. 37 odst. 3 Listiny. V nálezu sp. zn. IV. ÚS 610/24 ze dne 2. 4. 2025 se Ústavní soud zabýval **limity zákazu změny k horšímu** *(reformace in peius)* **při rozhodování o nákladech řízení** při vypořádání spoluvlastnictví. Odkazem na citované stanovisko uvedl, že pokud odvolací soud změní výrok o nákladech řízení v neprospěch odvolatele, neporuší tím za současné právní úpravy jeho právo na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny. Výklad občanského soudního řádu, podle kterého se při rozhodování odvolacích soudů o nákladech řízení neuplatní zákaz *reformace in peius*, není svévolný. Rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 2/25 ze dne 12. 6. 2025 se věnovalo **přezkumu nákladových výroků v bagatelní výši**. Přezkum takových rozhodnutí je u Ústavního soudu podstatně omezen a důvodnost ústavní stížnosti je až na výjimky vyloučena. Aby mohla ústavní stížnost proti nákladovým výrokům bagatelních částek nabýt po kvalitativní stránce ústavněprávní význam, musí daný případ provázet mimořádné okolnosti věci. Existence vyhovujícího nálezu v obdobné nákladové věci nezakládá bez dalšího důvodnost ústavní stížnosti.

POLITICKÁ PRÁVA

Politická práva představují základní prostředek, jímž se jednotlivci i veřejnost jako celek podílejí na utváření, kontrole a legitimizaci výkonu veřejné moci. Jejich význam se neomezuje pouze na formální účast ve volbách, ale zahrnuje i širší prostor veřejné diskuse, transparentního rozhodování a přístupu k informacím o věcech veřejných. V roce 2025 se rozhodovací činnost Ústavního soudu soustředila právě na tyto aspekty jak v rovině ochrany politického projevu, tak v oblasti obsazování veřejných funkcí a přístupu k informacím.

V nálezu sp. zn. I. ÚS 830/24 ze dne 23. 7. 2025 Ústavní soud posuzoval ústavní limity výběrových řízení u veřejných funkcí. Upozornil, že i tam, kde zákonodárce nebo exekutiva disponují relativně širokým prostorem pro uvážení při nastavení pravidel výběru, musí být proces koncipován transparentně, předvídatelně a nediskriminačně. Z ústavního pořádku plyne požadavek **rovného přístupu k veřejným funkcím** a zákaz svévole při hodnocení uchazečů, přičemž správní soudy jsou povinny zajistit jejich náležitou ochranu. Obdobné závěry Ústavní soud vyslovil v nálezu sp. zn. I. ÚS 2033/23 ze dne 14. 5. 2025, který potvrdil, že i funkce soudního exekutora je veřejnou funkcí. Z uvedeného plyne, že ani rozdělením procesu obsazování exekutorského úřadu do více samostatných řízení nelze zabránit účinnému soudnímu přezkumu výsledného jmenovacího aktu.

Střetem **práva na ochranu osobnosti a svobody projevu v parlamentní debatě** se Ústavní soud zabýval v nálezu sp. zn. III. ÚS 3264/23 ze dne 5. 3. 2025. Projevy pronesené při výkonu mandátu podléhají zvýšené ochraně, ale ta není absolutní. Při posuzování kolize je nezbytné zohlednit jak povahu výroku, tak jeho relevanci k projednávané otázce a intenzitu zásahu do cti dotčené osoby. U hybridních výroků – kombinujících skutkové tvrzení s hodnotícím prvkem – je zároveň povinností mluvčího prokázat pravdivost skutkového základu, na němž výrok spočívá. Vzhledem k tomu, že poslanci požívají indemnity pouze ve vztahu k trestní a přestupkové odpovědnosti, může jim být v občanskoprávním řízení uložena povinnost odčinit újmu způsobenou jejich projevem proneseným při schůzi Poslanecké sněmovny. V nálezu sp. zn. I. ÚS 1927/24 ze dne 11. 3. 2025 se Ústavní soud věnoval naplnění znaků trestného činu **šíření poplašné zprávy** v souvislosti s politickým projevem. Při posuzování, zda projev naplňuje znaky skutkové podstaty tohoto trestného činu, orgány činné v trestním řízení musejí zohlednit všechny znaky činu, včetně požadavku bezprostředního vážného znepokojení, jakož i povahu samotného projevu. U politického projevu je nezbytné zohlednit, zda se pohybuje na pomezí hodnotících úsudků, jejichž pravdivost není objektivně prokazatelná, a že politická debata se vyznačuje zvýšenou mírou nadsázky a zveličování.

Případ neposkytnutí přístupu k protokolu o výslechu dle zákona o svobodném přístupu k informacím Ústavní soud posuzoval v nálezu sp. zn. IV. ÚS 2375/24 ze dne 18. 6. 2025. Pod **výluku z povinnosti poskytovat informace** podle § 11 odst. 4 písm. b) spadají především úvahy a porady soudců a s nimi související dokumenty jako zápisy, hlasovací protokoly, e-maily či nepřijaté verze rozhodnutí. Výluka se však nevztahuje automaticky na dokumenty vzniklé při veřejném jednání, jako jsou protokoly z výslechu svědků nebo znalecké posudky, neboť tyto informace mají zajišťovat veřejnou kontrolu soudní moci a nelze je chránit výlukou. Povinné subjekty musejí při uplatňování výluk postupovat restriktivně a provádět test proporcionality.

HOSPODÁŘSKÁ, SOCIÁLNÍ A KULTURNÍ PRÁVA

K právům zaručeným čtvrtou hlavou Listiny se Ústavní soud vyjadřuje pravidelně. Z loňské judikatury týkající se hospodářských, sociálních a kulturních práv stojí za zmínku především ta plenární.

Právem na podnikání dle čl. 26 odst. 1 Listiny se plénum zabývalo v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 34/24 ze dne 26. 3. 2025. Věnovalo se přezkumu právní úpravy podmínek poskytování doplňkových dotací malým zemědělcům. I přes tvrzení navrhující skupiny poslanců, že nastavení podmínek podpory znevýhodňuje zemědělce podnikající kolektivně v družstvech, na které se z toho důvodu pro účely nároku na dotace nahlíží jako na podnikatele jediného, Ústavní soud neshledal důvod k zásahu. Jde totiž o logický důsledek volby členů takového družstva, kteří se sdružili mnohdy právě z důvodu jiných ekonomických výhod. Z práva podnikat neplyne nárok na jakoukoliv přímou platbu od státu ani nárok, aby se dotace úměrně zvyšovaly podle počtu či velikosti příjemců.

Právem na podnikání z pohledu advokátů se Ústavní soud zabýval i v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 32/25 ze dne 10. 12. 2025, jímž částečně vyhověl návrhu veřejného ochránce práv na zrušení § 9 odst. 7 advokátního tarifu. Plénum v něm navázalo na svou derogační judikaturu odměn advokátů při výkonu funkce ustanoveného opatrovníka a zopakovalo, že rozlišování tarifních hodnot, které nespočívá v objektivní odlišnosti agend či typově rozdílné povaze právní služby, ale pouze ve způsobu určení právního zástupce, je projevem libovůle. Odchýlilo se nicméně od svého dřívějšího přístupu, když zdůraznilo, že advokátní tarif se týká zejména ceny právních služeb, tedy podnikání či provozování samostatné výdělečné činnosti ve smyslu čl. 26 odst. 1 Listiny. Není proto namístě jej přezkoumávat prizmatem čl. 26 odst. 3 a článku 28 Listiny, jak činil Ústavní soud doposud.

Právu zaměstnanců na spravedlivou odměnu za práci se Ústavní soud věnoval v nálezu sp. zn. II. ÚS 3239/24 ze dne 25. 3. 2025. Přestože ústavní stížnost zamítl mj. proto, že nemohlo dojít k tvrzenému porušení článku 28 Listiny, neboť stěžovatelem nebyl zaměstnanec, nýbrž zaměstnavatel, jemuž ochrana nepřísluší, zdůraznil důležitá východiska ochrany zaměstnanců. V rozporu s principem ochrany slabší strany, stejně jako s právem zaměstnance na spravedlivou odměnu za práci, je postup spočívající v uzavírání simulovaných pracovních smluv, které nezaručují zákonné nároky zaměstnance v případě ukončení pracovního poměru z důvodu nemoci z povolání.

Ústavní soud se vyjádřil i k **právu na hmotné zabezpečení ve stáří** dle čl. 30 odst. 1 Listiny. Nálezem sp. zn. Pl. ÚS 18/24 ze dne 22. 1. 2025 zamítl poslanecký návrh na zrušení právní úpravy obsažené v zákoně o doplňkovém penzijním spoření a v zákoně o penzijním připojištění, kterou došlo k odnětí státního příspěvku lidem, kterým stát již přiznal starobní důchod. Dle Ústavního soudu napadená právní úprava změnila obsah existujících právních vztahů dotčených osob pouze do budoucna a nedotkla se již vzniklých nároků – vyvolává proto účinky nepravé retroaktivity, které jsou ústavně souladné. Dosavadní systém byl nefunkční, neboť podstatnou část vyplacených státních příspěvků získaly osoby v důchodovém věku, a mladší kategorie byly naopak v systému zapojeny nedostatečně. Právní úprava proto na tento nepříznivý stav zareagovala a posílila funkci třetího penzijního pilíře, jehož smyslem je dlouhodobé spoření na důchod, nikoliv při důchodu.

V nálezu sp. zn. Pl. ÚS 47/23 ze dne 4. 6. 2025 se Ústavní soud zabýval přezkumem právní úpravy, jíž došlo ke zpřísnění věkové **podmínky pro odchod do předčasného starobního důchodu**. Ani v tomto případě neshledal důvod k zásahu, neboť právo na předčasný důchod není standardním a očekávatelným prodloužením řádného starobního důchodu. Změny právní úpravy v této oblasti lze považovat za protiústavní pouze výjimečně.

Na uvedený nález navázal Ústavní soud nálezem sp. zn. Pl. ÚS 11/25 ze dne 25. 6. 2025, čímž pokračoval v přezkumu **důchodové reformy**, tentokrát z pohledu právní úpravy důchodového věku. Ani zde se neztotožnil s navrhujícími poslanci, kteří nesouhlasili se zvýšením věku pro odchod do důchodu z 65 na 67 let a rozporovali, že úlevu ze zvýšení zákon nově poskytuje jen lidem vykonávajícím práci ve čtvrté rizikové kategorii. Plénum připomnělo, že úprava sociálních práv je především věcí politického uvážení, závislého na možnostech státního rozpočtu. Ústavní soud do ní může zasáhnout jen tehdy, představovala-li by narušení samotné podstaty některého z práv. To se však ani v tomto případě nestalo.

Z pohledu **práva na bydlení** jako součásti práva na přiměřené zabezpečení v hmotné nouzi dle čl. 30 odst. 2 Listiny Ústavní soud posuzoval zákonnou úpravu státní podpory stavebního spoření a příspěvku na bydlení.

Nálezem sp. zn. Pl. ÚS 15/24 ze dne 2. 4. 2025 zamítl návrh na zrušení zákonného ustanovení k pětiprocentnímu snížení **státní podpory stavebního spoření**. Jádrem práva na bydlení je totiž právo osob v hmotné nouzi na zajištění základní důstojné existence v oblasti bydlení. Otázka výše státní podpory stavebního spoření do něho nezasahuje, a rozhodnutí zákonodárce podporu snížit proto není protiústavní. Důvodnou Ústavní soud neshledal ani druhou část argumentace proti časovým účinkům novely zákona o stavebním spoření, podle nichž se změna výše státní podpory dotkne do budoucna všech stávajících smluv o stavebním spoření bez ohledu na okamžik uzavření. Ústavní soud připomněl, že nepravá retroaktivita, kterou napadené ustanovení vyvolává, je obecně přípustná, ledaže porušuje princip právní jistoty a důvěry v právo; to se v daném případě nestalo.

Příspěvku na bydlení, resp. právní úpravě vylučující z nároku na něho nájemce rekreačních staveb, se Ústavní soud věnoval v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 38/24 ze dne 10. 12. 2025. Ačkoliv nevyhověl návrhu NSS na vyslovení neústavnosti § 24a odst. 1 zákona o státní sociální podpoře, přijal ve výroku II nálezu závazný výklad, podle něhož je předmětnému ustanovení nezbytné rozumět tak, že umožňuje přiznat nárok na příspěvek na bydlení i nájemci, který rekreační stavbu užívá k trvalému bydlení. Opačný výklad, v důsledku něhož by došlo k vyloučení této skupiny nájemců z nároku na příspěvek, by byl projevem svévole.

Ústavní soud nálezem sp. zn. Pl. ÚS 30/25 ze dne 10. 12. 2025 zrušil § 2 odst. 5 a 6 zákona o opatřeních v oblasti školství v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace, mj. pro rozpor s **právem na vzdělání** dle čl. 33 odst. 1 a 2 Listiny. Napadené ustanovení zavedlo zvláštní termín zápisu ukrajinských dětí k základnímu vzdělávání, zároveň vyloučilo možnost jejich přihlášení k zápisu v řádném termínu. Takto koncipovanou úpravu plénum shledalo protiústavní, neboť se v jejím důsledku s dětmi zacházelo rozdílně na základě cizineckého (azylového) statusu, srovnatelného s národností. Rozdílné zacházení se nadto týkalo nejcitlivější oblasti vzdělávání, vzdělávání základního, přičemž dotčenou skupinu tvořily děti, jež byly navíc jako uprchlíci zvláště zranitelnými. K přijetí úpravy zákonodárce přistoupil přesto, že nemohla představovat prostředek, který by vůbec mohl dosáhnout sledovaného cíle – rovnoměrného rozmístění ukrajinských dětí do základních škol.

Dvě významná rozhodnutí přijal Ústavní soud i ve vztahu k **právu na příznivé životní prostředí** dle čl. 35 odst. 1 Listiny. Nálezem sp. zn. Pl. ÚS 6/25 ze dne 22. 10. 2025 zamítl ústavní stížnost ve věci klimatické žaloby. Přesto, že soudci zdůraznili **závažnost tématu klimatické změny** pro celou společnost, s ohledem na zvolený procesní postup

stěžovatelů se mohli zabývat pouze tím, zda k porušení jejich základních práv došlo ze strany žalovaných ministerstev způsobem vymezeným v zásahové žalobě, případně ze strany správních soudů při posuzování žaloby. V obou případech uzavřeli, že nikoliv. Namítali-li totiž stěžovatelé nezákonný zásah ministerstev spočívající v nečinnosti při přijímání tzv. mitigačních opatření ke snížení emisí skleníkových plynů, nemohla být jejich správní žaloba úspěšná již proto, že právní řád ministerstvům žádnou takovou povinnost neukládá. V současnosti neexistuje zákonná úprava, jež by prováděla právo na příznivé životní prostředí, přičemž samotná ministerstva nemají pravomoc takovou úpravu přijmout; ta náleží výlučně zákonodárci, vůči němuž však stěžovatelé své požadavky nesměřovali.

V nálezu sp. zn. Pl. ÚS 17/25 ze dne 22. 10. 2025 Ústavní soud přezkoumal nařízení vlády č. 55/2025 Sb., o **Chráněné krajinné oblasti Soutok**; návrh skupiny poslanců na jeho zrušení zamítl. I přes námitky, že vyhlášení CHKO nepřiměřeně zasahovalo do základních práv vlastníků pozemků a podnikatelských subjektů, stejně jako do práva dotčených obcí na samosprávu, Ústavní soud setrval na svém zdrženlivém přístupu a důvod k zásahu neshledal. Pravidla pro volbu typu a míry ochrany určitého přírodního území jsou poměrně široká a konkrétní rozhodnutí zde přísluší především zákonodárci. Přesto, že úpravu práv zakotvených v hlavě čtvrté Listiny Ústavní soud zpravidla podrobuje pouze omezenému testu rozumnosti, přistoupil v tomto případě k přísnějšímu testu proporcionality; i v něm však napadené nařízení vlády obstálo.

Podstatnou část judikatury Ústavního soudu v oblasti sociálních práv pravidelně tvoří též rozhodnutí ke článku 32 Listiny, zaručujícího **ochranu rodičovství, rodiny, dětí a mladistvých**. S ohledem na jeho provázanost s čl. 10 odst. 2 Listiny se důležitým rozhodnutím v této oblasti věnuje samostatná podkapitola výše, v části k ochraně soukromého a rodinného života.

PRÁVO NA SOUDNÍ A JINOU PRÁVNÍ OCHRANU

PRÁVO NA SPRAVEDLIVÝ PROCES

V demokratickém právním státě zaujímá právo na spravedlivý proces důležité místo, což se odráží v četnosti jeho posuzování před Ústavním soudem. Jelikož je spojeno s ostatními základními právy a svobodami, další rozhodnutí k tématu se nachází napříč celou touto kapitolou věnující se rozhodovací činnosti Ústavního soudu.

Ústavní soud v roce 2025 několika nálezy upřesnil **nároky na formální náležitosti soudních podání** na podkladě několika stížností, ve kterých shledal zásah do práva na přístup k soudu. V nálezu sp. zn. IV. ÚS 3261/24 ze dne 11. 6. 2025 vyjasnil, že pro doručení podání k soudu postačuje uznávaný elektronický podpis na samotném podání a není nutný na průvodní e-mailové zprávě. V nálezu sp. zn. III. ÚS 2512/24 ze dne 29. 1. 2025 uvedl, že po zástupci spolku z řad advokátů není možné nadbytečně vyžadovat doklad o vzdělání, je-li jeho kvalifikace zřejmá ze zápisu v seznamu advokátů. V nálezu sp. zn. II. ÚS 724/25 ze dne 1. 4. 2025 uzavřel, že pokud manželka podepsala podání za svého těžce nemocného manžela, představuje zamítnutí podání pro nedostatek oprávnění nepřípustný formalismus a porušení práva na soudní ochranu. Soud má vyzvat k odstranění vad podání.

Ústavní soud se v sérii rozhodnutí zabýval rovněž právní **povahou smluv o vzdělávání uzavíraných se soukromými vysokými školami**. V nálezu sp. zn. IV. ÚS 2093/24 ze dne 5. 2. 2025 dovodil, že ačkoliv vzdělávání představuje veřejný zájem, úplatnost studia zakládá mezi soukromou školou a studentem **spotřebitelský vztah**. Na tento závěr navázal v nálezech sp. zn. IV. ÚS 3310/24 ze dne 7. 5. 2025 a sp. zn. III. ÚS 232/25 ze dne 30. 4. 2025, ve kterých upřesnil, že ani oprávnění školy udělovat akademické tituly nemění nic na její pozici podnikatele. Těmito nálezy sjednotil dosavadní rozdílnou praxi obecných soudů.

Ústavní soud se opakovaně zabýval situacemi, kdy se vrcholné soudy odklonily od pravidel pro sjednocování judikatury, čímž zasáhly do práva stěžovatelů na zákonného soudce. V nálezu sp. zn. III. ÚS 779/24 ze dne 2. 7. 2025 vytkl Ústavní soud senátu NSS, že se při posuzování splatnosti daně odchýlil od právního názoru jiného senátu, **aniž by rozpor předložil rozšířenému senátu**. Obdobně v nálezu sp. zn. IV. ÚS 764/25 ze dne 17. 9. 2025 shledal pochybení Nejvyššího soudu, jehož senát nerespektoval jen několik týdnů staré rozhodnutí jiného senátu v obdobné věci a věc **nepředložil velkému senátu**. Nutnost tohoto postupu zdůraznil i nález sp. zn. IV. ÚS 1338/25 ze dne 17. 9. 2025, ve kterém Nejvyšší soud odmítl dovolání pro subjektivní nepřípustnost, ačkoliv v jiné věci týž soud takové dovolání připustil.

V **procesních otázkách zastoupení** Ústavní soud korigoval postupy orgánů veřejné moci. V nálezu sp. zn. II. ÚS 3107/24 ze dne 15. 5. 2025 označil za nepřípustnou praxi, kdy správní orgán ustanoví opatrovníkem účastníka řízení svého vlastního zaměstnance, neboť takový postup pro systémovou podjatost a kolizi zájmů nezajišťuje skutečnou ochranu práv zastoupeného. Přehnané nároky na zastoupení odmítl v nálezu sp. zn. II. ÚS 1504/25 ze dne 12. 8. 2025, v němž uzavřel, že trvání na **souhlasu opatrovnického soudu k podání žaloby za nezletilého**, který je vzhledem k věku schopen samostatného jednání, představuje nedůvodnou bariéru v přístupu k soudu.

V nálezu sp. zn. III. ÚS 510/25 ze dne 30. 4. 2025 Ústavní soud kritizoval příliš restriktivní výklad Nejvyššího soudu, který podmiňoval vznik odpovědnosti za tzv. **zdánlivé zastoupení** výhradně aktivním a adresným jednáním domnělého zmocnitele vůči třetí osobě. V zájmu ochrany dobré víry lze „vinu“ na vyvolání klamné domněnky o existenci plné moci spatřovat i v pasivitě či hrubé nedbalosti zastoupeného (např. při ztrátě kontroly nad datovou schránkou), aniž by muselo jít o přímý projev vůle. Ústavně konformní výklad § 444 občanského zákoníku tedy musí zahrnovat i situace, kdy vlastník svou nečinností umožnil podvodné jednání, a nesmí klást na třetí osoby nepřiměřené nároky při ověřování oprávnění zástupce.

V nálezu sp. zn. I. ÚS 2033/23 ze dne 14. 5. 2025 Ústavní soud potvrdil, že dvoufázový **proces obsazování exekutorského úřadu** – zahrnující výběrové řízení a následné jmenování ministrem – není sám o sobě protiústavní. Pokud mají neúspěšní uchazeči možnost bránit se proti vadám v každé z těchto fází samostatně, nedochází k porušení práva na přístup k veřejným funkcím ani práva na soudní ochranu. Ústavní soud zdůraznil, že ačkoliv má ministr při jmenování určitý prostor pro uvážení, jeho rozhodnutí není vyňato ze soudního přezkumu, čímž je garance práv neúspěšných uchazečů zajištěna dostatečně.

K otázce **pracovní kázně pedagogů** se Ústavní soud vyjádřil v nálezu sp. zn. II. ÚS 2881/24 ze dne 3. 9. 2025. Zastal se školy, která okamžitě zrušila pracovní poměr s učiteli konzumujícími v době výuky alkohol. Zdůraznil, že na pedagogické pracovníky je nutné klást zvýšené nároky stran morální integrity a bezpečnosti, proto nelze takové porušení povinností ze strany obecných soudů bagatelizovat. V prostředí školy, kde je primárním zájmem ochrana a výchova dětí, představuje i jednorázová konzumace alkoholu tak závažné narušení důvěry, že okamžité ukončení pracovního poměru je adekvátní reakcí.

Problematiku **vydávání osob do zahraničí** řešil nález sp. zn. III. ÚS 84/25 ze dne 14. 2. 2025, v němž Ústavní soud posuzoval postup soudů v případě extradice do Tuniska. Vydání do země, kde hrozí doživotní trest, je možné pouze při existenci reálné naděje na budoucí podmíněné propuštění. Absence takové vyhlídky činí trest nelidským a vydání nepřípustným. V projednávané věci proto soudy musí důsledně ověřit, zda tuniský právní řád a praxe skutečně umožňují přezkum trestu a případné propuštění, jinak by se Česká republika podílela na porušení lidských práv.

Proti vytváření **procesních pastí** ze strany správních soudů se Ústavní soud vymezil v nálezu sp. zn. IV. ÚS 1038/25 ze dne 9. 7. 2025. Kritizoval postup, kdy soudy v důsledku nesprávného poučení o volbě žalobního typu a odkazování na neúčinné řízení fakticky znemožnily stěžovateli přístup k soudu. Stát nesmí přenášet složitost právní úpravy na jednotlivce a tím mu odepřít spravedlnost. V dané věci soudy nutily stěžovatele vyčerpat procesní prostředek, který mu nemohl poskytnout ochranu, čímž porušily jeho právo na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny.

SPECIFIKA TRESTNÍHO ŘÍZENÍ

Ústavní soud se v nálezu sp. zn. I. ÚS 1523/25 ze dne 11. 9. 2025 zabýval ústavností zamítnutí **žádosti o bezplatnou obhajobu**, které soudy odůvodnily hypotetickými majetkovými možnostmi stěžovatele a skutečností, že měl zvoleného obhájce. Ústavní soud rozhodnutí zrušil pro porušení práva na bezplatnou pomoc obhájce. Majetkové možnosti je nutné hodnotit na základě konkrétních a aktuálních skutkových zjištění, nikoliv na základě spekulací o příjmech, které by obviněný mohl získat v nejisté budoucnosti, neboť účinnou obhajobu potřebuje v době probíhajícího řízení. Pokud indicie ve spise nasvědčují nemajetnosti, nelze žádost zamítnout jen proto, že obviněný neprokázal nedostatek prostředků nade všechny pochyby. Ústavní soud rovněž označil za nepřípustné, aby soudy kladly obviněnému k tíži, že si obhájce zvolil na plnou moc.

Ústavní soud v nálezu sp. zn. III. ÚS 1096/24 ze dne 4. 3. 2025 řešil **právo obviněného na právní pomoc obhájce ustanoveného soudem** při nutné obhajobě ve vztahu k poskytnutí dostatečného prostoru na seznámení s okolnostmi věci a přípravu vyjádření. Neupozorní-li soud obhájce např. poskytnutím konkrétní lhůty, že v nejbližších dnech rozhodne, je sedmidenní doba mezi doručením ustanovení obhájci a vydáním konečného rozhodnutí v řízení o stížnosti pro porušení zákona nepřiměřeně krátká. Takový postup porušuje práva obviněného na právní pomoc dle čl. 40 odst. 3 Listiny. V případě nutné obhajoby musí soud poskytnout obhájci dostatečný prostor na seznámení s projednávaným případem. Pokud rozhodne v nepřiměřeně krátké době, stává se právní pomoc ryze formální a vede k faktickému vyprázdnění obsahu ústavně garantovaného práva na obhajobu.

Ústavní soud se věnoval i zásadě **presumpce neviny**. Nálezem sp. zn. III. ÚS 1669/24 ze dne 11. 3. 2025 zrušil usnesení nalézacího soudu, který zastavil trestní stíhání z důvodu nepřiměřené délky. V odůvodnění však shledal, že vina obžalovaného byla spolehlivě prokázána. Ústavní soud

označil tento postup za porušení zásady presumpce neviny a práva na soudní ochranu. Zdůraznil, že zastavení trestního stíhání nelze využít k řešení skutkových rozporů mezi nalézacím a odvolacím soudem. Není-li vina prokázána, musí soud rozhodnout zprošťujícím rozsudkem nebo vést další dokazování, nikoli řízení zastavit a současně konstatovat vinu, proti níž se obviněný nemůže bránit.

V nálezu sp. zn. I. ÚS 1456/25 ze dne 20. 11. 2025 Ústavní soud vymezil **limity ochrany práv poškozených** v řízeních, v nichž soud rozhoduje **trestním příkazem**. Zdůraznil, že při přezkumu rozhodnutí trestních soudů ve věci samé z podnětu poškozených je velmi zdrženlivý, a tím spíše při přezkumu výroků o vině a trestu u trestních příkazů, jejichž účelem je rozhodnout co nejdříve. Ústavní soud proto zamítl stížnost pozůstalých, kteří byli trestním příkazem odkázáni s nároky na náhradu nemajetkové újmy do občanskoprávního řízení. Jestliže zákonodárce poškozeným nepřiznal žádnou formu obrany proti trestnímu příkazu, je nutné, aby Ústavní soud k zásahům do trestních příkazů z podnětu poškozeného výjimečně přistoupil.

Ústavní soud řešil rovněž procesní situaci, kdy obecný soud v trestním příkazu zcela **opomenul rozhodnout o řádně uplatněném nároku poškozeného** na náhradu škody a nemajetkové újmy. V nálezu sp. zn. III. ÚS 1876/24 ze dne 7. 1. 2025 shledal, že poškozenému vznikla druhotná újma a takové opomenutí představuje porušení práva na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny. V zájmu efektivity a ochrany práv odsouzeného však nezrušil celé rozhodnutí, nýbrž přikázal okresnímu soudu, aby o chybějícím výroku dodatečně rozhodl, čímž využil analogii k postupům při doplňování neúplných rozsudků v odvolacím či dovolacím řízení. Zároveň tímto postupem zajistil, aby se poškozenému dostalo ochrany jeho majetkových práv přímo v rámci trestního řízení, aniž by byl nucen podstupovat civilní řízení.

Další rozhodnutí k adhezním řízením ve vztahu k osobní integritě jsou zařazena v podkapitole k právu na nedotknutelnost osoby a jejího soukromí. Obdobně podkapitola k zákazu mučení a ponižujícího zacházení výše obsahuje klíčové nálezy Ústavního soudu k právu na účinné vyšetřování jako např. nález sp. zn. Pl. ÚS 17/24 ze dne 19. 3. 2025, který se týkal uložení podmíněného trestu za sexuální trestnou činnost spáchanou na tehdy nezletilé stěžovatelce, či nález sp. zn. II. ÚS 2468/24 ze dne 12. 3. 2025 k prošetřování činů tří představitelů pravoslavné církve, kteří měli stěžovatele nutit k přeložení na jiné církevní působiště.

NÁHRADA ŠKODY ZA NEZÁKONNÉ ROZHODNUTÍ A NESPRÁVNÝ ÚŘEDNÍ POSTUP

I v roce 2025 se Ústavní soud zabýval interpretací zákona č. 82/1998 Sb., který na podústavní úrovni zaručuje právo stěžovatelů na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím soudu, jiného státního orgánu či orgánu veřejné správy nebo nesprávným úředním postupem ve smyslu čl. 36 odst. 3 Listiny.

V již výše zmíněném nálezu sp. zn. I. ÚS 818/24 se Ústavní soud věnoval **odpovědnosti státu za nadměrný hluk** v důsledku nezákonného rozhodnutí hygienické stanice o vydání hlukové výjimky. Stát má pozitivní závazek chránit pokojné užívání domova dle článku 8 Úmluvy. Součástí povinnosti jsou účinné prostředky nápravy zahrnující i právo na náhradu újmy v důsledku zásahu či porušení práv. Jestliže státní orgán nezákonně toleruje porušování protihlukové regulace a institut časově omezené výjimky používá k faktické legalizaci protiprávního překračování hlukových limitů, jedná v rozporu se závazky ochrany práva na soukromí a domova. Nebýt nezákonného rozhodnutí o hlukové výjimce, hygienická stanice i provozovatel zdroje hluku by museli činit opatření k řešení překračování hlukových limitů, takže újma stěžovatelů by nevznikla nebo byla menší. I kdyby ke snížení hluku pod limit nevedla, mohla by vzniknout odpovědnost provozovatele za nedodržení povinností dle § 30 odst. 1 zákona o ochraně veřejného zdraví.

Specifik odškodňování veřejně činné osoby za nezákonné trestní stíhání se týkal nález sp. zn. I. ÚS 1919/24 ze dne 24. 7. 2025. Ústavní soud zdůraznil, že soudy musejí při stanovení výše zadostiučinění pečlivě zvažovat veškeré okolnosti případu včetně i relevantních specifik profesního prostředí poškozených. Stěžovatel namítal, že trestní stíhání způsobilo jeho dehonestaci ve společenských i odborných kruzích a pozastavení procedury jmenování vysokoškolským profesorem. Zadostiučinění ve výši 85 000 Kč za téměř desetileté nezákonné trestní stíhání podle Ústavního soudu specifické okolnosti nezohledňovalo. Je přitom nepřípustné, aby soudy přiznáním nepřiměřeně nízké nebo symbolické náhrady fakticky bagatelizovaly závažnost újmy.

K počátku běhu subjektivní promlčecí lhůty se Ústavní soud vyjádřil ve dvou nálezech. V nálezu sp. zn. II. ÚS 424/25 ze dne 26. 8. 2025 uvedl, že v případě uplatnění nároku na náhradu nemajetkové újmy způsobené **porušením práva na účinné vyšetřování** začne lhůta běžet nejdříve okamžikem, kdy je porušení práva s konečnou platností posouzeno příslušnými orgány. Jestliže soudy rozhodly o promlčení nároku stěžovatelky, oběti sexuálního násilí, a odvodily počátek běhu lhůty od doručení usnesení o odložení věci, učinily tak předčasně. Nevyčkaly totiž na rozhodnutí Ústavního soudu o návrhu na obnovu řízení, případně jeho výsledku. Teprve pak bude jasné, v jakém rozsahu orgány činné v trestním řízení porušily právo stěžovatelky a jak se věc dále procesně vyvine. Skutečnost, že ESLP již stěžovatelce přiznal náhradu újmy, neznamená nepřípustnost jejího nároku; poskytnutou náhradu lze zohlednit při určení výše případného dalšího zadostiučinění.

Nález sp. zn. I. ÚS 778/24 ze dne 3. 9. 2025 se týkal porodní asistentky trestně stíhané a odsouzené za ublížení na zdraví z nedbalosti v souvislosti s domácím porodem, při němž došlo k poškození zdraví novorozence, který následně zemřel. Nárok stěžovatelky na náhradu nemajetkové újmy způsobené nezákonným trestním stíháním, kterého se domáhala po zproštění obžaloby, soudy zamítly jako promlčený. Ústavní soud shledal takový závěr neústavní. Pokud totiž nebylo rozhodnutí trestního soudu, v jehož důsledku došlo k **pravomocnému zproštění obžaloby**, při vyhlášení **odůvodněno**, šestiměsíční subjektivní promlčecí lhůta k uplatnění práva na náhradu nemajetkové újmy způsobené trestním stíháním mohla začít běžet nejdříve dnem doručení písemného vyhotovení rozhodnutí trestního soudu.

V nálezu sp. zn. IV. ÚS 668/25 ze dne 3. 9. 2025 Ústavní soud shledal, že **nárok** na náhradu újmy způsobené nezákonným rozhodnutím dle zákona č. 82/1998 Sb. lze **úspěšně uplatnit i bez zrušení** či změny **rozhodnutí**, jestliže poškozený z důvodu pochybení veřejné moci nemohl dosáhnout jeho změny, zrušení či alespoň faktického popření. V projednávané věci notářka v dědickém řízení nenalezla závěť, což vedlo k vydání nezákonného rozhodnutí soudu. Stěžovatel se proti dědickému usnesení nemohl bránit žádným účinným opravným prostředkem, protože chyba notářky mu znemožnila prokázat dědické právo. Měl proto nárok na náhradu škody.

V nálezu sp. zn. I. ÚS 1621/25 ze dne 29. 10. 2025 první senát potvrdil, že ústavní pořádek nezaručuje **právo na náhradu škody** dle čl. 36 odst. 3 Listiny **v případě trestního stíhání zastaveného pro nepříčetnost obviněného** v době činu. Výjimkou jsou případy, kdy vyjde najevo svévole orgánů činných v trestním řízení. Ústavní soud rovněž nepřisvědčil tvrzení stěžovatele, že se soudy dopustily diskriminace z důvodu zdravotního postižení, neboť posouzení nároku na náhradu škody při zastavení trestního stíhání na tom nezávisí.

Ústavní soud v nálezu sp. zn. II. ÚS 1422/24 ze dne 2. 12. 2025 uzavřel, že soudy porušily právo stěžovatele na náhradu újmy dle čl. 36 odst. 3 Listiny, když za zrušené předběžné opatření ve věci **ochrany před domácím násilím** vydané k návrhu nezletilého nejstaršího syna stěžovatele paušálně **vyloučily odpovědnost státu** dle zákona č. 82/1998 Sb. s pouhým odkazem na obecnou úpravu předběžných opatření v občanském soudním řádu bez zohlednění specifik. Současně přenesly odpovědnost výlučně na navrhovatele. Nevážily právo stěžovatele na náhradu újmy s právy tvrzené oběti domácího násilí, čímž nerespektovaly pozitivní závazky státu poskytovat takovým obětem účinnou ochranu.

PRÁVO NA SAMOSPRÁVU

V rozhodovací činnosti Ústavního soudu v roce 2025 nechyběly návrhy Ministerstva vnitra na zrušení obecně závazných vyhlášek obcí. Dvěma návrhům vyhověl a jeden zamítl, přičemž postupoval dle testu čtyř kroků pro posouzení obecně závazné vyhlášky. Zrušil vyhlášku omezující **chov a držení hospodářských zvířat** (obec Cebiv měla využít vhodnější nástroj územního plánování a dostatečně vysvětlit důvody pro přijetí vyhlášky, sp. zn. Pl. ÚS 16/25 ze dne 7. 10. 2025) a vyhlášku stanovující výši **místního poplatku** za odpady (obec Hradišťko využila k určení výše poplatku nahodilé kritérium, sp. zn. Pl. ÚS 33/24 ze dne 16. 4. 2025). Naproti tomu aproboval plošnou **regulaci hazardních her** na území hlavního města Prahy (sp. zn. Pl. ÚS 24/24 ze dne 23. 4. 2025).

Ústavní soud se zabýval také dvěma návrhy skupiny senátorů, které cílily na fiskální aspekty samosprávy. Prvnímu návrhu k **poplatkům za ukládání odpadu** částečně vyhověl nálezem sp. zn. Pl. ÚS 21/21 ze dne 12. 3. 2025. Zákonodárce porušil princip zákazu **pravé retroaktivity**, když se snažil interpretovat nejasnou právní úpravu s účinky do minulosti. Druhý návrh směřoval proti změně v **rozpočtovém určení daní z hazardních her** a ochraně práv obcí při konsolidaci veřejných rozpočtů. V nálezu sp. zn. Pl. ÚS 22/24 ze dne 25. 6. 2025 však Ústavní soud shledal, že ačkoliv došlo k výpadku v dílčím příjmu obcí, zásah nedosáhl ústavněprávní intenzity, a návrh zamítl. Zároveň opětovně upozornil na protiústavnost „přílepků“, tedy pozměňovacích návrhů bez souvislosti s původním návrhem zákona.

05

STATISTIKY ROZHODOVACÍ ČINNOSTI

STATISTIKA ROZHODOVÁNÍ ÚSTAVNÍHO SOUDU V ROCE 2025

ROZHODNUTÍ ZA ROK 2025 CELKEM

3 966		
nálezy	usnesení	stanoviska pléna
264	3 699	3

NÁLEZY ZA ROK 2025[i)]

264		
vyhověno (alespoň částečně)	zamítnuto (alespoň částečně)	vyhověno a zamítnuto
218	61	15

USNESENÍ ZA ROK 2025 (VČETNĚ PROCESNÍCH)[ii)]

3 699						
zjevná neopodstatněnost	vady návrhu	po lhůtě	neoprávněnost navrhovatele	nepříslušnost	nepřípustnost	zastaveno
2 743	352	72	99	197	488	33
74 %	10 %	2 %	3 %	5 %	13 %	1 %

PLENÁRNÍ ROZHODNUTÍ ZA ROK 2025

61		
nálezy	usnesení	stanoviska
25	33	3

SENÁTNÍ ROZHODNUTÍ ZA ROK 2025

3 905	
nálezy	usnesení[iii)]
239	3 666

ŘÍZENÍ O ZRUŠENÍ ZÁKONŮ A JINÝCH PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ – POČET ROZHODNUTÍ CELKEM

32 (z toho 19 nálezů)			
Vyhověno (alespoň částečně)		Zamítnuto (alespoň částečně)	
7		14	
Návrhy na zrušení zákona	Návrhy na zrušení jiného právního předpisu	Návrhy na zrušení obecně závazné vyhlášky	Návrhy na zrušení nařízení obce/kraje
12 nálezů (12 usnesení)	4 nálezy (1 usnesení)	3 nálezy (0 usnesení)	0 nálezů (0 usnesení)
Vyhověno alespoň částečně	Vyhověno alespoň částečně	Vyhověno alespoň částečně	Vyhověno alespoň částečně
4	1	2	0

ŘÍZENÍ O ÚSTAVNÍCH STÍŽNOSTECH – POČET ROZHODNUTÍ

3 923											
Vyhověno (alespoň částečně)						Zamítnuto (alespoň částečně)					
211						47					
Ústavní stížnost směřovala proti:[iv)]											
Rozhodnutí soudu	Rozhodnutí správní	Rozhodnutí jiné	Jiný zásah	Zákon	Jiný právní předpis	OZV	Nařízení obce/kraje	Rozhodnutí ÚS	OOP	Interní předpis	Ostatní
3 716	137	153	124	119	17	1	0	1	4	1	9

ŘÍZENÍ O OPATŘENÍCH NEZBYTNÝCH K PROVEDENÍ ROZHODNUTÍ MEZINÁRODNÍHO SOUDU – NÁVRH NA OBNOVU ŘÍZENÍ – POČET ROZHODNUTÍ

5	
Vyhověno	Nevyhověno
4	1

V roce 2025 proběhla tři řízení o zaujetí stanoviska pléna. Ústavní soud rozhodoval v jednom řízení o komunálních stížnostech dle čl. 87 odst. 1 písm. c) Ústavy.

Vysvětlivky:

i) Některé nálezy obsahují více výroků. Proto součet nálezů, v nichž Ústavní soud návrhu alespoň částečně vyhověl, a nálezů, jimiž návrh zamítnul, neodpovídá celkovému počtu nálezů. Nálezů s oběma výroky (vyhověno a zároveň zamítnuto) za rok 2025 vydal Ústavní soud 15, což je v tabulce zachyceno.

ii) Nezanedbatelné množství usnesení obsahuje více výroků. V tabulce uvádíme počet jednotlivých výroků. Jejich absolutní součet se tedy nemůže rovnat součtu přijatých usnesení (obdobně to platí u procentuálního vyjádření, kde **součet netvoří 100 %** a počet jednotlivých typů výroků se vztahuje k celkovému počtu usnesení, včetně procesních).

iii) Včetně usnesení odmítnutých pouze soudcem zpravodajem v rámci daného senátu.

iv) Některá podání směřují vůči více typům aktů; proto neodpovídá součet počtu rozhodnutí v řízení o ústavních stížnostech počtu návrhů dle této části tabulky.

PRŮMĚRNÁ DÉLKA ŘÍZENÍ U VĚCÍ SKONČENÝCH V LETECH 2007–2025

		ve dnech	v měsících a dnech	
Průměrná délka řízení	**ve všech věcech**	136	4 měsíce	16 dnů
	ve věcech plenárních	294	9 měsíců	24 dnů
	ve věcech senátních	134	4 měsíce	14 dnů
	ve věcech, v nichž bylo rozhodnuto nálezem	344	11 měsíců	14 dnů
	ve věcech, v nichž bylo rozhodnuto odmítnutím pro zjevnou neopodstatněnost	141	4 měsíce	21 dnů
	při ostatních způsobech ukončení řízení	78	2 měsíce	18 dnů

PRŮMĚRNÁ DÉLKA ŘÍZENÍ U VĚCÍ SKONČENÝCH V ROCE 2025

		ve dnech	v měsících a dnech	
Průměrná délka řízení	**ve všech věcech**	94	3 měsíce	4 dny
	ve věcech plenárních	166	5 měsíců	16 dnů
	ve věcech senátních	93	3 měsíce	3 dny
	ve věcech, v nichž bylo rozhodnuto nálezem	241	8 měsíců	1 den
	ve věcech, v nichž bylo rozhodnuto odmítnutím pro zjevnou neopodstatněnost	97	3 měsíce	7 dnů
	při ostatních způsobech ukončení řízení	69	2 měsíce	9 dnů

VĚCNÁ STRUKTURA NÁVRHŮ NA ZAHÁJENÍ ŘÍZENÍ V ROCE 2025

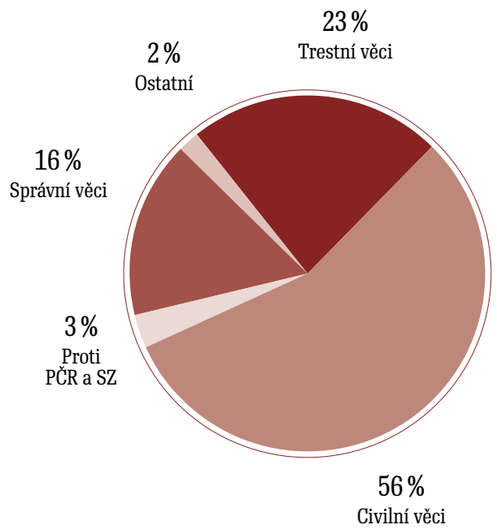

POČTY VEŘEJNÝCH ÚSTNÍCH JEDNÁNÍ

Rok*)	Věci plenární	Věci senátní
2010	7	18
2011	8	20
2012	2	17
2013	1	1
2014	0	0
2015	0	0
2016	0	1
2017	1	0
2018	0	0
2019	1	0
2020	0	0
2021	0	0
2022	0	0
2023	0	0
2024	2	0
2025	0	0

*) od roku 2013 snížené počty ústních jednání v důsledku změny zákona

STATISTIKA Z POHLEDU NÁVRHŮ NA ZAHÁJENÍ ŘÍZENÍ A OSTATNÍCH PODÁNÍ

POČET PODÁNÍ				
ROK	**Celkem**	Pl. ÚS	Ústavní stížnosti a ostatní	SPR
1993	**523**	47	476	92
1994	**862**	33	829	332
1995	**1 271**	47	1 224	313
1996	**1 503**	41	1 462	241
1997	**2 023**	47	1 976	240
1998	**2 198**	29	2 169	235
1999	**2 568**	24	2 544	283
2000	**3 137**	60	3 077	449
2001	**3 044**	38	3 006	335
2002	**3 183**	44	3 139	336
2003	**2 548**	52	2 496	414
2004	**2 788**	75	2 713	548
2005	**3 039**	58	2 981	765
2006	**3 549**	94	3 455	802
2007	**3 330**	29	3 301	894
2008	**3 249**	42	3 207	1 010
2009	**3 432**	38	3 394	819

POČET PODÁNÍ				
ROK	**Celkem**	Pl. ÚS	Ústavní stížnosti a ostatní	SPR
2010	**3 786**	60	3 726	855
2011	**4 004**	38	3 966	921
2012	**4 943**	31	4 912	1 040
2013	**4 076**	56	4 020	963
2014	**4 084**	27	4 057	908
2015	**3 880**	34	3 846	814
2016	**4 291**	36	4 255	955
2017	**4 180**	47	4 133	881
2018	**4 379**	48	4 331	949
2019	**4 200**	28	4 172	906
2020	**3 719**	113	3 606	807
2021	**3 532**	44	3 488	1 196
2022	**3 644**	39	3 605	1 046
2023	**3 513**	49	3 464	1 212
2024	**3 562**	39	3 523	1 017
2025	**3 882**	49	3 833	871
Celkem	**105 921**	**1 536**	**104 385**	**23 445**

VÝVOJ POČTU PODÁNÍ V LETECH 1993–2025

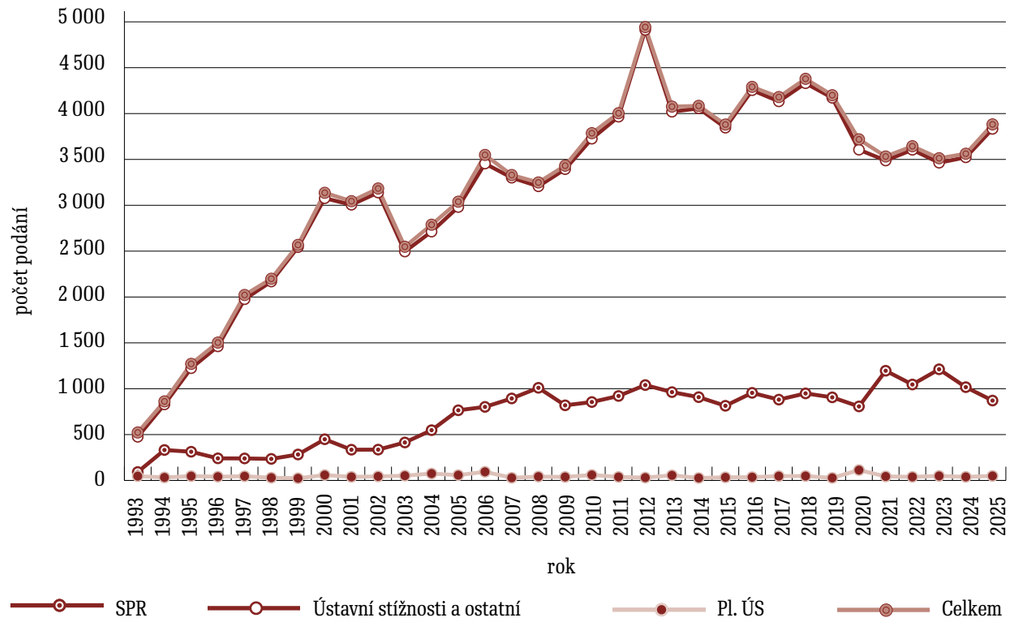

06

MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE A VNĚJŠÍ VZTAHY

MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE A VNĚJŠÍ VZTAHY

Ústavní soud je soudním orgánem ochrany ústavnosti. Třebaže mezinárodní kontakty nestojí v jádru jeho aktivit, obohacují a rozvíjí jeho práci.

Postavení Ústavního soudu v ústavněprávním systému naší země je ojedinělé. V domácím prostředí nemá protějšek, který by měl analogické postavení či kompetence. V nadnárodním prostředí ale takové instituce existují. V této souvislosti je zahraniční spolupráce významným prostředkem, jímž Ústavní soud získává možnost konzultovat, poradit se a rozšířit své perspektivy, neboť právě zahraniční ústavní soudy nezřídka stojí před obdobnými výzvami. Sdílení zkušeností, poznatků a perspektiv může leckdy napomoci k efektivnímu uchopení takových výzev.

Mezinárodní aktivity Ústavního soudu mají jednak mnohostranný, jednak dvoustranný charakter. Formalizovaná, resp. systematizovaná multilaterální kooperace na nejvyšší úrovni se odehrává nejčastěji prostřednictvím Konference evropských ústavních soudů. Ještě širším fórem pro mnohostrannou kooperaci je Světová organizace ústavního soudnictví, jejímž členem je od počátku i Ústavní soud České republiky.

Zavedeným a velice přínosným formátem multilaterální spolupráce jsou i mezinárodní konference, odborné semináře a kolokvia. Jejich tematika pokrývá akademické, tj. spíše teoretické právní otázky, i praktické záležitosti aplikace práva. Také v roce 2025 se zástupci Ústavního soudu zúčastnili celé řady takových akcí.

MEZINÁRODNÍ ODBORNÉ KONFERENCE

Poslední lednový pátek je tradičně spojen s ceremoniálním zahájením soudního roku Evropského soudu pro lidská práva ve Štrasburku. Tato událost má významný odborný i společenský přesah, neboť nabízí příležitost pro setkání zástupců všech nejvyšších soudních institucí členských států Rady Evropy. Na jednom fóru se shromažďují soudci ústavních soudů, nejvyšších soudů a nejvyšších správních soudů z téměř pěti desítek evropských zemí. K nim se přidávají soudci pořádajícího štrasburského soudu a také Soudního dvora Evropské unie. Ústavní soud byl letos ve Štrasburku reprezentován svojí místopředsedkyní Kateřinou Ronovskou.

Ve dnech 27. února až 1. března proběhlo v albánské Tiraně jednání tzv. Kruhu předsedů – výkonného orgánu Konference evropských ústavních soudů *(Conference of European Constitutional Courts, CECC)*. Ústavní soud České republiky na jednání zastupoval jeho předseda Josef Baxa. Cílem zasedání bylo připravit v pořadí již dvacátý kongres této organizace, který se uskuteční v Albánii v roce 2027. Kromě organizačních záležitostí spojených s přípravou příštího kongresu a diskuse o jeho tématu, byla na pořadu jednání také žádost Ústavního soudu Kosova o přijetí za člena CECC. Kandidatura byla úspěšná. Ústavní soud Kosova se rozhodnutím velké většiny přítomných stal 41. členem CECC.

V polovině května si odborným sympoziem a slavnostní ceremonií připomněl Federální nejvyšší soud Švýcarska své 150. výročí. Nejvyšší justiční orgán zmíněné alpské republiky byl sice zřízen již v roce 1848, byla to ale až ústava z roku 1874, která z něj učinila stálý orgán soudní moci s pravomocemi odpovídajícími nejvyššímu soudu. Federální nejvyšší soud, jehož sídlo bylo umístěno do Lausanne v kantonu Vaud, začal reálně fungovat v roce 1875. Jako takový patří k nejstarším stále fungujícím nejvyšším soudům v Evropě.

Programu se vedle předních ústavních činitelů Švýcarské konfederace a tamějších současných i emeritních soudců zúčastnili také představitelé soudní moci z mnoha evropských zemí, zástupci akademické obce a další hosté z řad odborné veřejnosti. Ústavní soud České republiky v Lausanne reprezentoval předseda Josef Baxa.

Na pozvání předsedy Ústavního soudu Slovenské republiky Ivana Fiačana se v úterý 20. května uskutečnila v Bratislavě v historické budově Slovenské národní rady schůzka předsedů ústavních soudů Slovenska, České republiky, Rakouska a Slovinska. Důvodem setkání byla potřeba diskuse vrcholných představitelů soudní moci o aktuálních výzvách, které rámují současnou právní a politickou kulturu v zemích střední Evropy. Ústavní soudy totiž musí reagovat na nové podněty, jako jsou rostoucí množství dezinformací ve veřejném prostoru, komunikace prostřednictvím sociálních sítí nebo zapojení umělé inteligence. Je potěšitelné, že se všichni čtyři předsedové shodli na společných východiscích, protože jejich soudy zastávají totožné hodnotové postoje. Ačkoliv zdůraznili význam kontinuity judikatury, je zřejmé, že právo – a spolu s ním i rozhodování soudů – musí reflektovat změny ve společnosti a vyvíjet se společně s ní. Těžištěm debaty proto byly ústavněprávní aspekty kontroly legislativního procesu, volebního procesu a také nové pohledy na soudní ochranu svobody projevu.

Dne 23. května se v Kišiněvu konala mezinárodní konference pořádaná Ústavním soudem Moldavské republiky u příležitosti 30. výročí jeho založení. Konference s názvem *Současné výzvy v činnosti evropských ústavních soudů* se účastnila místopředsedkyně Ústavního soudu Kateřina Ronovská, která vystoupila v prvním odborném panelu s příspěvkem na téma „Ústavní soudy v 21. století: nové obrany a staré hrozby“, v němž se věnovala aktuálním výzvám, jimž čelí ústavní soudnictví v Evropě, a roli ústavních soudů při ochraně demokracie a základních práv v měnícím se geopolitickém a právním prostředí. Konference probíhala za podpory společného projektu Evropské unie a Rady Evropy na podporu reformy justice v Moldavsku a nabídla prostor pro sdílení zkušeností a odbornou diskusi nad aktuálními otázkami ústavního práva, včetně vztahu národních ústav a evropského práva, volební integrity nebo ochrany ústavnosti v podmínkách výjimečných stavů.

V bulharské Sofii se ve dnech 3. až 5. září konalo již třetí setkání fóra *Evropská unie jednotná v rozmanitosti (EUnited in Diversity III – The Role of Constitutional Justice in the EU Common Legal Order)*. Poprvé se tato konference konala v září roku 2021 v lotyšské Rize za pořadatelství Soudního dvora Evropské unie a Ústavního soudu Lotyšska. O dva roky později se pořadatelské role ujaly spolu se Soudním dvorem Evropské unie Ústavní soud Belgie, Ústavní soud Lucemburska a Nejvyšší soud Nizozemska, v jehož haagském sídle konference proběhla.

Na vrcholné soudy zemí Beneluxu navázal v roce 2025 bulharský Ústavní soud. I díky jeho přičinění se tak nadále rozvíjí výjimečné fórum, které vedle tradičního konferenčního půdorysu nabízí účastníkům prostor pro širokou multilaterální diskusi o tématech, která jsou bez výjimky relevantní pro všechny členské země Evropské unie. Dvoudenní setkání v Sofii bylo rozděleno do čtyř bloků. První z nich se věnoval rozdělení pravomocí mezi členské státy a Evropskou unii, druhý byl koncentrován na téma identity Evropské unie a konstitucionalismu Evropské unie v době krize. Třetí blok pojednával o různých konstelacích vnitrostátních ústavních právních řádů relevantních pro unijní právo a čtvrtý se zaměřil na uplatňování a výklad práva Evropské unie. Ústavní soud České republiky na konferenci zastupovali místopředsedkyně Kateřina Ronovská a soudce Zdeněk Kühn, který vystoupil hned v prvním bloku s příspěvkem zaměřeným na problematiku střetu právních řádů, národního a unijního, resp. na problematiku nepředvídatelnosti jejich aplikace. Novinkou v rámci fóra *Evropská unie jednotná v rozmanitosti* bylo uspořádání speciálního semináře, jenž byl určen zástupcům soudních administrativ. Jeho hlavním tématem byl dopad digitálních technologií na práci soudů. Za Ústavní soud České republiky se semináře zúčastnil vedoucí odboru vnějších vztahů a protokolu Pavel Dvořák.

Ústavní soud Slovenské republiky a Právnická fakulta Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košicích každoročně pořádají odbornou konferenci nazvanou *Ústavné dni*. Letošní ročník se konal 2. a 3. října a byl již čtrnáctým v řadě. Tématem mezinárodního setkání byl vztah vnitrostátního práva a práva Evropské unie. Tak jako v minulých letech, měl i letos mezi řečníky Ústavní soud České republiky zastoupení. Soudce Pavel Šámal přednesl příspěvek nazvaný „Právo Evropské unie v judikatuře Ústavního soudu České republiky“.

Na konci října se delegace Ústavního soudu České republiky, vedená místopředsedkyní Kateřinou Ronovskou, zúčastnila VI. Kongresu Světové konference o ústavním soudnictví *(World Conference on Constitutional Justice, WCCJ)*, který se konal v Madridu. WCCJ sdružuje více než 120 ústavních soudů, ústavních rad a jim na roveň postavených institucí z celého světa. Konference byla založena v roce 2009 a jejím cílem je podporovat nezávislost soudní moci, výměnu zkušeností mezi ústavními soudy a posilovat mezinárodní spolupráci v oblasti ochrany ústavnosti. Každé

tři roky se koná kongres, v jehož rámci se diskutuje o otázkách, které členské soudy považují aktuálně za důležité. Letošní VI. Kongres se konal pod předsednictvím Ústavního soudu Španělského království a jeho hlavním motivem byla „lidská práva budoucích generací“. Program zahrnoval jednak plenární jednání, jednak odbornou konferenci. Ta se zaměřovala na témata ústavních aspektů ochrany životního prostředí a kulturního dědictví, soudní nezávislosti a posilování důvěry veřejnosti v justici, ochrany menšin a vlivu nových technologií na činnost ústavních soudů.

BILATERÁLNÍ SETKÁNÍ

Nejkonkrétnější výsledky, především pro praxi, přinášejí bilaterální jednání. Přímá diskuse soudců, popř. odborného personálu o záležitostech spojených se soudním přezkumem ústavnosti může přispět k zefektivnění ochrany ústavnosti a lidských práv v nejširším smyslu slova. Bilaterální spolupráce má tedy ve sféře nadnárodních aktivit Ústavního soudu nezastupitelné místo. V roce 2025 se konaly tři dvoustranné mítinky. Dva z nich hostil Ústavní soud ve svém sídle v Brně, a to u příležitosti návštěv delegací Ústavního soudu Španělského království a Ústavního soudního dvora Rakouska. Třetí bilaterální setkání proběhlo na půdě Ústavního soudu Slovenské republiky v Košicích.

Zástupci Ústavního soudu Španělského království přijeli do Brna v polovině září. Delegaci z Pyrenejského poloostrova vedl předseda soudu Cándido Conde-Pumpido Tourón a dále ji tvořili soudce José Ramón Sáez Valcárcel, generální sekretář Andrés Javier Gutiérrez Gil a kancléř Joaquín Vives de la Cortada Ferrer-Calbetó. Po uvítací večeři následovalo celodenní pracovní jednání.

Bilaterální rozhovory zahájil předseda hostitelského soudu Josef Baxa přivítáním a úvodním slovem. V něm připomněl řadu významných paralel, které oba soudy pojí, a současně

blíže představil funkce a fungování českého orgánu ochrany ústavnosti. Následně předal slovo svému španělskému protějšku, který poděkoval hostitelům za pozvání i vřelé přijetí a ocenil kvalitu a význam vzájemných vztahů pěstovaných jak na bilaterální, tak na multilaterální úrovni. Cándido Conde-Pumpido Tourón dále zdůraznil, že český i španělský model ústavního přezkumu navazuje na dědictví Hanse Kelsena, a tak se kompetence i pozice obou soudů v ústavněprávních systémech Španělska a České republiky značně podobají. Ani on neopomněl vyložit, jakým způsobem jeho domovský soud pracuje a v čem spočívají jeho specifika.

Ve druhém bloku odborného jednání se debatovalo nad rolí ústavního soudnictví ve společném právním řádu Evropské unie. Referát na toto téma přednesl předseda španělského Ústavního soudu, koreferátem na něj reagoval soudce Ústavního soudu České republiky Zdeněk Kühn.

Třetí blok jednání byl věnován roli ústavních soudů ve volebním a parlamentním procesu. Za českou stranu přednesl k tomuto tématu příspěvek soudce Jan Wintr, za španělskou stranu reagoval soudce José Ramón Sáez Valcárcel. Následující den program pokračoval návštěvou dvou v Brně sídlících nejvyšších soudů. Na Nejvyšším správním soudu přijali španělskou delegaci předseda Karel Šimka a místopředsedkyně Barbara Pořízková. Jejich debata se soustředila na fungování správního soudnictví v obou zemích a na vztah národního a unijního práva. Poté se španělští hosté přesunuli na Nejvyšší soud, kde je přijal předseda Petr Angyalossy. I s ohledem na skutečnost, že byl Cándido Conde-Pumpido Tourón řadu let soudcem Nejvyššího soudu, bylo společné setkání velice podnětné.

Čeští a slovenští ústavní soudci se k tradičnímu společnému jednání sešli v polovině listopadu. Společná minulost, zeměpisná a kulturní blízkost nebo obdobný systém ochrany ústavnosti jsou jen některé z mnoha fenoménů, které dávají mimořádně pevný základ kooperativním vztahům mezi Ústavním soudem České republiky a Ústavním soudem Slovenské republiky. Oba soudy jsou navíc dědici téhož tělesa, kterým byl Ústavní soud České a Slovenské Federativní republiky. Ten byl zřízen v roce 1991 a fungoval až do zániku společného státu v roce 1992. Navzdory své krátké existenci rozhodl více než tisíc případů. Intenzita vzájemných vazeb mezi oběma soudy se projevuje mimo jiné každoročním setkáváním plén.

Zatímco v roce 2024 se setkání odehrálo v Brně, v roce 2025 proběhl mítink v sídle Ústavního soudu Slovenské republiky v Košicích. Obecným tématem jednání byla nejnovější judikatura. Konkrétně se hovořilo např. o trestněprávních otázkách v rozhodování ústavních soudů (trest propadnutí majetku, tresty doživotních zákazů), o tzv. klimatické žalobě, o přezkumu důchodové reformy nebo o přezkumu otázek souvisejících s politickou soutěží (volbami).

Poslední bilaterální setkání tohoto roku proběhlo opět v sídle Ústavního soudu České republiky, a to se soudci Ústavního soudního dvora Rakouska. Ústavní soud prvorepublikového Československa a rakouský Ústavní soudní dvůr jsou dvěma nejstaršími specializovanými justičními orgány ochrany ústavnosti v Evropě. Vznik obou soudů souvisel s myšlenkami pražského rodáka Hanse Kelsena, který je považován za otce evropského modelu ústavního soudnictví, v němž je ústavní soud postaven do role nejvyššího garanta ústavnosti a právního státu.

Pokračovatele obou prvorepublikových soudů tedy nepojí pouze geografická blízkost, ale rovněž společné historické a právní dědictví. Ústavní soud České republiky a Ústavní soudní dvůr Rakouska udržují dlouhodobě úzké a kooperativní vztahy. O této skutečnosti svědčí i proběhlé bilaterální setkání. Rakouskou delegaci vedl předseda soudu Christoph Grabenwarter, kterého doprovázeli místopředsedkyně Verena Madner, soudkyně Ingrid Siess-Scherz a Angela Julcher a soudci Georg Lienbacher, Michael Holoubek a Stefan Perner. Český Ústavní soud při setkání reprezentovali předseda Josef Baxa, místopředsedkyně Veronika Křesťanová a Kateřina Ronovská a dalších devět soudkyň a soudců. Pro celodenní odborné jednání byla zvolena dvě rámcová témata. Jednak to byly společensky citlivé otázky v rozhodování ústavních soudů, jednak občanské právo a ústava. K prvnímu tematickému okruhu promluvili oba předsedové, k druhému přednesli referát soudce Stefan Perner a místopředsedkyně Kateřina Ronovská, kteří jsou oba profesory občanského práva.

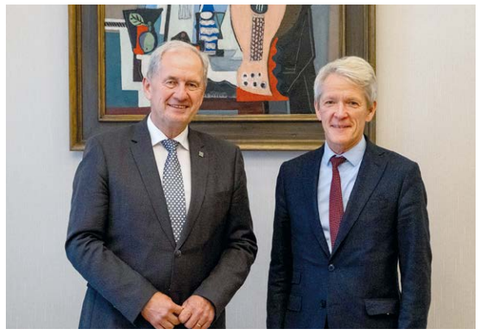

Návštěva velvyslance Spolkové republiky Německo Petera Reusse na Ústavním soudu

NÁVŠTĚVY VELVYSLANCŮ

Stalo se již tradicí, že vedoucí zahraničních misí, především těch, které v České republice reprezentují země blízké a partnerské, se v rámci svého působení setkávají s představiteli nejvyšších soudních orgánů, Ústavní soud nevyjímaje. Předseda Ústavního soudu proto i letos přijal v sídle Ústavního soudu několik hlav diplomatických misí, mezi nimi nového velvyslance Spolkové republiky Německo Petera Reusse, velvyslankyni Nizozemského království Minu Noor, velvyslance Srbska Berislava Vekiće a velvyslance Brazílie Orlanda Leite Ribeira.

BENÁTSKÁ KOMISE

Benátská komise, oficiálně Evropská komise pro demokracii prostřednictvím práva, je poradním orgánem Rady Evropy v záležitostech s ústavněprávním rozměrem. Neoficiální pojmenování instituce odkazuje k dějišti jejích pravidelných schůzí v italských Benátkách. Hlavním posláním Benátské komise je poskytovat právní poradenství členským státům a pomáhat zemím, které chtějí uvést své právní a institucionální struktury v soulad s evropskými standardy v oblasti demokracie, lidských práv a právního státu. V současnosti je v ní reprezentováno 61 států, z nichž 46 tvoří členskou základnu Rady Evropy.

Od počátku roku 2022 zastává soudce Ústavního soudu Tomáš Langášek úlohu zastupujícího člena Benátské komise. Navazuje tímto na své předchůdkyně – místopředsedkyni Ústavního soudu Elišku Wagnerovou a soudkyni Ústavního soudu Kateřinu Šimáčkovou, které v Benátské komisi působily v letech 2002–2010, resp. 2010–2021.

Soudce Tomáš Langášek se v roce 2025 zúčastnil všech čtyř plenárních zasedání Benátské komise, která se konají přímo v Benátkách. Podílel se jako zpravodaj na zpracování stanoviska Benátské komise ke kosovskému návrhu zákona o výběru, hodnocení, kontrole integrity a o postavení soudců a prokurátorů a k návrhu zákona o jejich kárné odpovědnosti. Při té příležitosti se zúčastnil mise v kosovské Prištině, kde jej mimo program delegace Benátské komise přijal čerstvě jmenovaný předseda Ústavního soudu Kosova Nexhmi Rexhepi, jenž s delegací kosovských ústavních soudců v prosinci 2024 navštívil Ústavní soud v Brně. Tomáš Langášek byl též jedním ze zpravodajů stanoviska Benátské komise k ukrajinskému návrhu novely zákona o soudnictví a postavení soudců a jako spoluautor byl přizván ke zpracování referenční studie Benátské komise ke statusu Evropské charty místní samosprávy v právních řádech členských zemí Rady Evropy.

ÚSTAVNÍ SOUD V MEZINÁRODNÍCH JUSTIČNÍCH SÍTÍCH

Ústavní soud je dlouhodobě součástí mezinárodních sítí soudní spolupráce. Soudy, které jsou do justičních sítí zapojeny, mají možnost dotazovat se partnerských soudů jiných zemí na odborné otázky k dílčím právním oblastem či vzájemně sdílet analyticko-právní poznatky ze soudní praxe.

V roce 2025 obdržel Ústavní soud prostřednictvím analytického odboru 31 otázek. Odpovědi zpracovával k dotazům z Benátského fóra, Sítě vrcholných soudů i Soudní sítě Evropské unie. Ústavní soud na uvedených fórech v tomto roce položil celkem 5 dotazů.

SÍŤ VRCHOLNÝCH SOUDŮ

Síť vrcholných soudů (Superior Courts Network, SCN) spadá pod organizaci Evropského soudu pro lidská práva. Sdružuje 111 vrcholných soudů ze všech 46 členských států Rady Evropy a 5 pozorovatelských soudů. V roce 2025 došlo k inovaci sdílené platformy, která se stala ještě užitečnějším prostředkem pro výměnu relevantních odborných informací. Nechybí přehledy judikatury vztahující se k evropské Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, jejímu naplňování a souvisejícím tématům, ani další odborné podklady.

V červnu 2025 se vedoucí analytického odboru Ústavního soudu Monika Hanych účastnila jednání této soudní sítě v sídle Evropského soudu pro lidská práva ve Štrasburku.

Jednání SCN v budově Evropského soudu pro lidská práva ve Štrasburku

Diskutovalo se o vzájemných možnostech pomoci a sdílení informací v soudním dialogu či o budoucnosti soudní sítě SCN po 10 letech jejího působení. V pracovních skupinách účastníci řešili praktické možnosti takového propojení i jejich formální omezení. Monika Hanych jednání dílčí pracovní skupiny řídila a výstupy z něj poté na společném fóru přednesla.

BENÁTSKÁ KOMISE – BENÁTSKÉ FÓRUM

Součástí již výše představené Benátské komise je i tzv. Benátské fórum, jehož prostřednictvím se může kterýkoliv ústavní (či jemu na roveň postavený) soud členského či jinak spolupracujícího státu obrátit na ústavní soudy ostatních zemí s dotazem na zahraniční právní úpravu či rozhodovací praxi národních soudů v konkrétní právní oblasti. Na této spolupráci se aktivně podílí i český Ústavní soud, který v uplynulém roce zodpověděl na dvě desítky takových dotazů.

Ústavní soud rovněž pravidelně přispívá do e-Bulletinu ústavněprávní judikatury, který pod záštitou Benátské komise vychází třikrát do roka, a do její databáze CODICES, v současnosti obsahující přes 11 000 rozhodnutí vrcholných soudů členských států, včetně jejich shrnutí v anglickém či francouzském jazyce.

Benátské fórum zaštiťuje v rámci Benátské komise Společná rada pro ústavní soudnictví (Joint Council on Constitutional Justice, JCCJ). Jejími členkami jsou aktuálně dvě zástupkyně analytického odboru Ústavního soudu, které se účastní i jejích pravidelných zasedání. Po úspěšném posledním zasedání, které proběhlo v listopadu roku 2024 v Jerevanu, se Společná rada napříště – a to již po dvaadvacáté – sejde na jaře 2026 v chorvatském Záhřebu.

SOUDNÍ SÍŤ EVROPSKÉ UNIE

Soudní síť Evropské unie (Judicial Network of the European Union, JNEU) představuje cennou platformu pro efektivní sdílení informací a dokumentů mezi vrcholnými soudy členských států a Soudním dvorem Evropské unie. Slouží tak jako další forma mezisoudního dialogu, podporující jednotné uplatňování unijního práva a prohlubování komparativního práva. Zástupcům jednotlivých soudních orgánů je k dispozici fórum členů, které podporuje komunikaci zejména při přípravě komparativních analýz. Členové se rovněž aktivně podílejí na tvorbě tematických příruček a další výzkumné činnosti, jež slouží justičnímu personálu při každodenní práci s právem Evropské unie.

V současnosti působí v síti tři tematické skupiny zaměřené na právní terminologii, technologické inovace a právní výzkum, a dále neformální skupina korespondentů jednotlivých soudů. Ústavní soud v této agendě oficiálně zastupuje Viktória Alžbeta Sutórisová, která je členkou posledních dvou uvedených pracovních skupin.

07

ČTVERO ROČNÍCH OBDOBÍ

FINÁLE REGIONÁLNÍHO KOLA EUROPEAN LAW MOOT COURT COMPETITION

8. 2. 2025

V únoru na Ústavním soudu proběhlo finále regionálního kola European Law Moot Court Competition (ELMC), jež je každoročně pořádanou soutěží, při které si mohou studenti práva vyzkoušet roli žalobce, žalovaného i generálního advokáta před Soudním dvorem Evropské unie. Soutěž spočívající v simulovaném soudním jednání je považována za nejprestižnější v oblasti práva Evropské unie. Vůbec poprvé se letos soutěž ELMC odehrála v Brně. Jedno ze čtyř regionálních kol totiž hostila a zorganizovala Právnická fakulta Masarykovy univerzity ve spolupráci s Nejvyšším správním soudem a Ústavním soudem.

LIDSKOPRÁVNÍ MOOT COURT

22. 2. 2025

Ke konci února se na Ústavním soudu již tradičně konalo finále Lidskoprávního moot courtu. I v tomto případě jde o soutěž založenou na simulovaném soudním jednání. Své argumentační kvality v ní poměřují týmy složené ze studentů právnických fakult České republiky. Smyslem soutěže je, aby si budoucí právníci vyzkoušeli své odborné dovednosti nanečisto. Na hodnocení se každoročně podílejí soudci a asistenti Ústavního soudu, Nejvyššího správního soudu i Nejvyššího soudu. V porotě tentokrát zasedla soudkyně Evropského soudu pro lidská práva a emeritní soudkyně Ústavního soudu Kateřina Šimáčková. Ústavní soud v jeho aktuálním složení zastoupili soudkyně Lucie Dolanská Bányaiová a soudce Tomáš Langášek. Letošní ročník se tematicky týkal klimatického aktivismu. V rámci soutěže zaměřené na správní trestání sepisovaly skupiny studentů písemná podání a připravovaly si řeč. Obsáhnout přitom musely jak pozici žalovaného správního orgánu, tak i právního zástupce pokutovaného. Vítězem v tomto ročníku se stal tým studentů pražské právnické fakulty, kam putoval i titul nejlepší řečnice. Cena za nejlepší písemné podání patřila studentkám a studentům z Brna.

NOC PRÁVA

5. 3. 2025

Začátkem března proběhl v Brně již šestý ročník festivalu Noc práva. Jeho obecným cílem je přibližovat právní prostředí a témata s ním spojená široké veřejnosti. Ne náhodou připadá termín festivalu na počátek března. Dne 6. března 1920 totiž nabyla účinnosti Ústavní listina Československé republiky. Tak jako v minulosti se i letos Ústavní soud do festivalu zapojil. Návštěvníkům nabídl bohatý program, který otevřela prohlídka budovy, v níž Ústavní soud od počátku své novodobé existence sídlí. Po prohlídce následovala beseda s předsedou a místopředsedkyněmi Ústavního soudu Josefem Baxou, Veronikou Křesťanovou a Kateřinou Ronovskou. Vedle poutavého vyprávění se publikum mohlo zapojit do přímé diskuse se strážci ústavnosti. Besedu, která nesla název *Moc práva – a co s tím?* moderoval generální sekretář Ústavního soudu Vlastimil Göttinger. Závěr programu patřil přednášce, v rámci které se posluchači mohli podrobněji seznámit s Novým zemským domem, který je od roku 1991 domovem Ústavního soudu. Pozoruhodnou stavbu představil Pavel Dvořák, vedoucí odboru vnějších vztahů a protokolu, v kontextu Brna, architektury, historie a současnosti.

OPEN HOUSE BRNO

17.–18. 5. 2025

O víkendu 17. a 18. května se Ústavní soud opět zapojil do brněnského dne otevřených dveří. Festival architektury Open House Brno každoročně otevírá nejširší veřejnosti více než stovku brněnských budov a nabízí návštěvníkům možnost poznat město z jiné perspektivy – skrze architekturu a příběhy spojené s významnými místy, stavbami a institucemi.

Sídlo Ústavního soudu na Joštově ulici mezi nimi nechybělo ani v roce 2025. Vzhledem k velkému zájmu o prohlídky v předchozích letech byla kapacita návštěv opět navýšena. V rámci osmi komentovaných prohlídek vedených zaměstnanci Ústavního soudu prošlo budovou více než 240 návštěvníků.

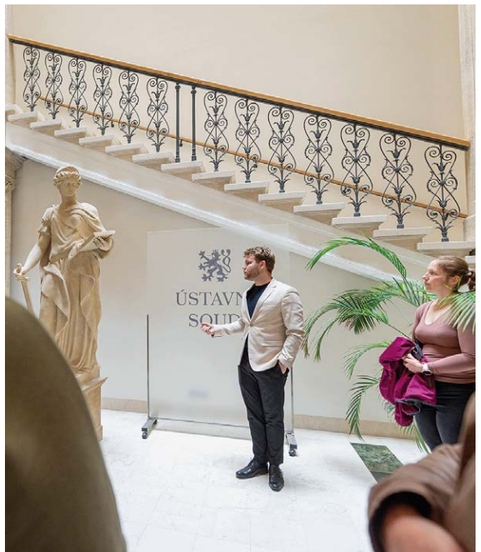

MjUNI MOOT COURT

24. 5. 2025

Další květnový víkend Ústavní soud opět přivítal děti a mladé studenty v rámci projektu MjUNI – Juniorská univerzita Masarykovy univerzity. Během návštěvy si účastníci mohli vyzkoušet, jaké to je být ústavním soudcem či advokátem v simulovaném soudním jednání. Podívali se také do míst, která jsou běžně vyhrazena pouze soudcům, a měli tak jedinečnou příležitost poznat fungování Ústavního soudu zblízka. Program pořádaný Právnickou fakultou Masarykovy univerzity probíhá na Ústavním soudu pravidelně pod záštitou emeritního soudce a místopředsedy Ústavního soudu Vojtěcha Šimíčka. Tento rok se k němu připojila i současná místopředsedkyně Ústavního soudu Veronika Křesťanová. MjUNI otevírá svět různých vědních oborů dětem a studentům od 9 do 18 let a pomáhá jim zorientovat se ve světě univerzitního studia i jejich možných budoucích profesních cest.

DEN BRNĚNSKÝCH KNIHOVEN

27. 5. 2025

Den brněnských knihoven v parku u Šelepky, kterého se pravidelně účastní i knihovna Ústavního soudu, přilákal i v roce 2025 zástupy návštěvníků. V dopoledním programu si studenti středních škol mohli projít stánky 25 brněnských knihovnických zařízení, plnili tematické úkoly, zapojili se do vědomostních kvízů a objevovali, co všechno knihovny sídlící v Brně nabízejí. U stánku knihovny Ústavního soudu bylo plno po celé dopoledne. Odpoledne pak Den brněnských knihoven pokračoval bohatým kulturním programem – nechybělo autorské čtení, divadelní a taneční představení ani tzv. *slam poetry* (žánr autorské poezie, který je obvykle charakterizován dramatickým a živým projevem, účastí publika a povzbuzováním).

PROHLÍDKY V SÍDLE ÚSTAVNÍHO SOUDU

Třebaže se Ústavní soud musí primárně a především věnovat rozhodovací činnosti vycházející z jeho funkce ochránce ústavnosti, usiluje dlouhodobě také o rozvoj edukačních aktivit zacílených na širokou i odbornou veřejnost. Mezi ně patří i prohlídky sídla Ústavního soudu, v jejichž rámci se návštěvníci seznamují nejen s pozoruhodnou soudní budovou, ale také s úlohou a postavením Ústavního soudu v právním systému České republiky.

08

VZTAH K MÉDIÍM A POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ

VZTAH K MÉDIÍM

Ústavní soud a jeho rozhodovací činnost jsou přirozeně předmětem mediálního zájmu. Rok 2025 nebyl v tomto ohledu výjimkou. Sdělovací prostředky i tento rok pravidelně informovaly o vyhlašovaných nálezech a dalších rozhodnutích Ústavního soudu. Systematicky se tématy souvisejícími s Ústavním soudem zabývají především veřejnoprávní média, konkrétně Česká tisková kancelář (dále jen „ČTK“), Česká televize (dále jen „ČT“) a Český rozhlas (dále též jen „ČRo“).

Národní tisková agentura ČTK se Ústavnímu soudu a jeho rozhodovací činnosti věnovala v roce 2025 přibližně v 780 zprávách a dalších materiálech, což je o tři desítky více než v roce předcházejícím. Pozornost zpravodajů vloni nadále poutala pokračující personální obměna Ústavního soudu, završená jmenováním Martina Smolka a Michala Bartoně. ČTK opakovaně s nejvyšší prioritou referovala o rozhodování pléna, například v otázkách důchodové reformy, platů soudců, úhradové vyhlášky ve zdravotnictví a CHKO Soutok. Patrně nejsledovanější nálezy se týkaly nepřiznaných koalic ve sněmovních volbách a tzv. klimatické žaloby. ČTK připravila také několik živých přenosů z brífinků soudu po vyhlášení nálezů.

Také ČT se ve svém zpravodajství opakovaně zaměřuje na oblast spravedlnosti a soustavně sleduje judikaturu Ústavního soudu a obecně dění na poli ústavního soudnictví. Brněnská redakce ČT v roce 2025 pro zpravodajský blok na kanálu ČT24 připravila 13 živě vysílaných speciálů, jejichž tématem byla významná rozhodnutí Ústavního soudu. Namátkou lze zmínit například speciály k přezkumu ústavnosti druhé etapy důchodové reformy, právu poškozených na účinné vyšetřování (tzv. kauza Anička či případ sexuálního zneužívání v církvi) nebo rozhodování o klimatické žalobě. V brněnské redakci zpravodajství ČT vzniklo i několik desítek reportáží pro celostátní Události nebo pro pořady Události v regionech a Týden v regionech. Reportáže se kupříkladu věnovaly rozhodování Ústavního soudu v případu muže, který se domáhal umožnění eutanázie, zamítnutí návrhu na zrušení nové právní úpravy předčasných důchodů či rozhodnutí v kauze šíření poplašné zprávy.

Napříč stanicemi Českého rozhlasu se téma ústavního soudnictví v roce 2025 objevilo přibližně v 800 příspěvcích (celkový počet bez ohledu na stopáž, počet repríz a stanic), a to nejčastěji na zpravodajské stanici Radiožurnál a stanici mluveného slova Český rozhlas Plus, dále tradičně například na Dvojce a Českém rozhlase Brno. K dominantním tématům roku 2025 patřily otázky voleb, pravidla odměňování (mj. v justici), stejně jako dokončená obměna složení soudcovského sboru Ústavního soudu. Předseda Ústavního soudu Josef Baxa vystoupil v osmi desítkách zpráv a proudových příspěvků, ve vysílání se v různém rozsahu objevili i další soudci Ústavního soudu. Pravidelně se téma ústavního soudnictví objevovalo také na zpravodajském webu iRozhlas.cz.

K mediálně atraktivním rozhodnutím a k rozhodnutím s výraznějším právním či společenským přesahem publikuje Ústavní soud tiskové zprávy. Činí tak ve snaze přispět k co nejpřesnější reprodukci své rozhodovací činnosti ze strany médií. Tiskové zprávy zveřejňované na webových stránkách soudu v rubrice Aktuálně (dostupné z https://www.usoud.cz/aktualne) ovšem nejsou cíleny výhradně na novinářskou obec. Značný význam mají i pro odbornou a laickou veřejnost, pro kterou představují efektivní způsob, jak se snadněji a včasně seznámit s podstatou vyhlašovaného nálezu či dalších rozhodnutí Ústavního soudu. Kromě vlastního rozhodování informuje Ústavní soud sdělovací prostředky a veřejnost také o dalších zajímavých aspektech své činnosti, např. o zahraničních pracovních cestách soudců či o významných návštěvách v sídle Ústavního soudu v Brně. V roce 2025 bylo publikováno celkem 101 tiskových zpráv v češtině a 22 tiskových zpráv v angličtině. Na webových stránkách Ústavního soudu bylo zaznamenáno celkem 164 293 návštěv ze strany 49 631 uživatelů – největší zájem byl namířen právě na rubriku Aktuálně – 139 383 návštěv.

Ústavní soud si již v roce 2014 jako vůbec první soud v České republice založil svoje oficiální profily na sociálních sítích Facebook (dostupný z https://www.facebook.com/ustavnisoud) a Twitter, dnes již X (dostupný z https://twitter.com/usoud_official). Na jaře roku 2024 Ústavní soud nově

vstoupil na sociální síť Instagram (dostupný z https://www.instagram.com/usoud_official/) a v květnu tohoto roku se Ústavní soud připojil na nově vzniklou sociální síť Bluesky (https://bsky.app/profile/usoud-official.bsky.social). Cílem tohoto počinu je nejen okamžité zpřístupnění informací o rozhodovací činnosti Ústavního soudu uživatelům sociálních sítí, jejichž počet stále roste. Za nespornou výhodu je třeba považovat také bezprostřední zpětnou vazbu od sledujících. Většinu zájemců o informace zveřejněné na profilech Ústavního soudu tvoří odborná veřejnost, tedy studenti právnických fakult a gymnázií či středních škol, advokáti a soudci, další právní profesionálové a zástupci médií. Mezi sledující ovšem patří i laická veřejnost, která se nespokojuje jenom s informacemi zprostředkovanými masovými sdělovacími prostředky. Oficiální profily jsou aktualizovány téměř na denní bázi a sleduje je velké množství uživatelů.

K poslednímu dni roku 2025 sledovalo dění na Ústavním soudu prostřednictvím sociální sítě Facebook 12 433 uživatelů, což je o 2 000 více než na konci minulého roku. Ústavní soud zveřejnil za rok 2025 celkem 175 příspěvků. Počet interakcí (reakcí, komentářů, sdílení, uložení) byl zhruba o 20 % vyšší než minulý rok. Nejvíce zobrazovaným příspěvkem byla zpráva o úmrtí emeritní místopředsedkyně Ústavního soudu Elišky Wagnerové. Toto sdělení vidělo na Facebooku skoro 70 000 uživatelů, byl 111krát sdílen a získal 730 reakcí. Nejvíce oblíbeným příspěvkem byla zpráva o zvolení emeritní soudkyně Ústavního soudu

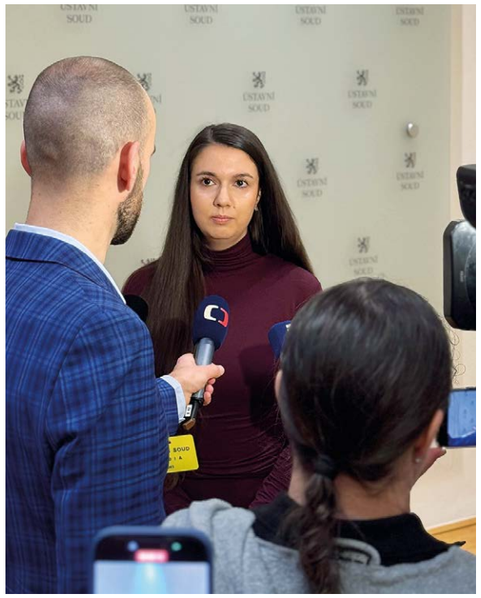

Kateřiny Šimáčkové předsedkyní sekce Evropského soudu pro lidská práva. Příspěvek vidělo přes 52 000 uživatelů, byl 77krát sdílen a získal 976 reakcí. Co se týká judikatury, nejvíce zobrazovaným příspěvkem byla zpráva k poslednímu nálezu roku 2025, jímž Ústavní soud zrušil část advokátního tarifu, která stanovila nižší odměnu advokátům jako soudem ustanoveným opatrovníkům při výkonu shodné agendy, neboť takové rozlišování považoval za neodůvodněné a protiústavní. Příspěvek si zobrazilo necelých 50 000 uživatelů a získal celkem 148 reakcí.

Profil Ústavního soudu na sociální síti X sledovalo na konci roku 2025 přes 16 500 uživatelů. Během předešlého roku zveřejnil Ústavní soud na síti X celkem 173 stručných zpráv. Nejvíce zobrazovanou byla opět ta o úmrtí emeritní místopředsedkyně Elišky Wagnerové (přes 37 000 zobrazení, 395 reakcí, 13 komentářů, 76 sdílení).

V roce 2025 získal Ústavní soud na svém instagramovém profilu více než 1 200 nových sledujících. Jejich celkový počet k poslednímu dni roku byl 3 263. Ústavní soud sdílí na Instagramu příspěvky zaměřené na širší kontext svého fungování a své činnosti, včetně relevantních historických zajímavostí nebo zajímavostí týkajících se budovy, v níž Ústavní soud sídlí. Ústavní soud na svém Instagramu za uplynulý rok zveřejnil celkem 53 příspěvků a 333 *stories* (příběhů), v nichž odkazuje zejména na své právě vyhlašované nálezy, na přehledy jednání na další týdny (tzv. avíza) anebo sdílí fotografie z jednání a dalších událostí. Stejně jako na ostatních sociálních sítích, byl i zde nejvíce zobrazovaným příspěvkem příspěvek o úmrtí Elišky Wagnerové (18 516 zobrazení, 658 reakcí, 46 sdílení). Mnoho pozitivních reakcí si na Instagramu vysloužily rovněž oficiální fotografie pléna Ústavního soudu (7 306 zobrazení, 408 reakcí, 6 sdílení, 8 uložení).

Oblíbenými příspěvky na sociálních sítích byly i fotografie a videa nových galerií, které byly nedávno na Ústavním soudu instalovány. V druhém nadzemním podlaží ve východním křídle budovy Ústavního soudu, přímo naproti sněmovnímu sálu, byla umístěna galerie emeritních soudkyň a soudců Ústavního soudu. Celkem je na stěně již 41 portrétních fotografií, které s koncem funkčního období každého dalšího soudce budou dále přibývat. Ve stejném patře jen na jižní straně se od roku 2024 nachází portréty všech současných soudkyň a soudců Ústavního soudu.

STRUKTURA INFORMACÍ O ÚSTAVNÍM SOUDU V ROCE 2025 PODLE TYPU ZDROJE

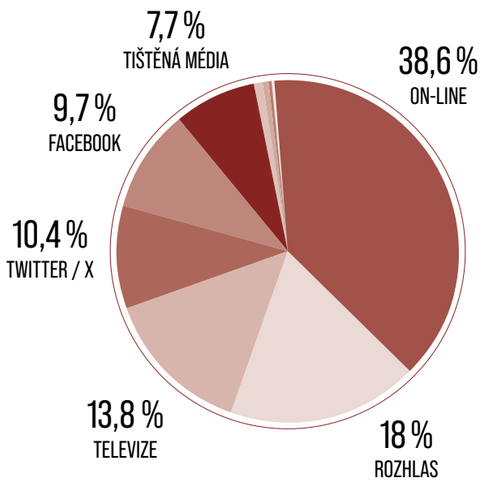

On-line	25 822	Tištěná média	5 144	Instagram	29
Rozhlas	12 040	Podcast	531	TikTok	26
Televize	9 255	Diskuse	314	Fóra	15
Twitter / X	6 959	Youtube	220	Blog	2
Facebook	6 490	Newsletter	41		

VÝVOJ POČTU ZPRÁV O ÚSTAVNÍM SOUDU V ČASE

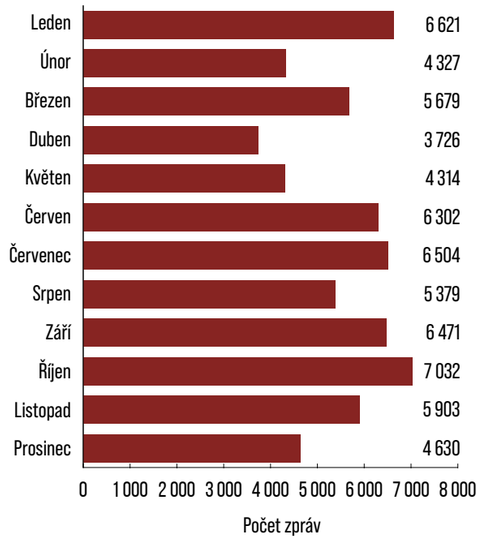

TOP ZDROJE ZMIŇUJÍCÍ ÚSTAVNÍ SOUD V ROCE 2025

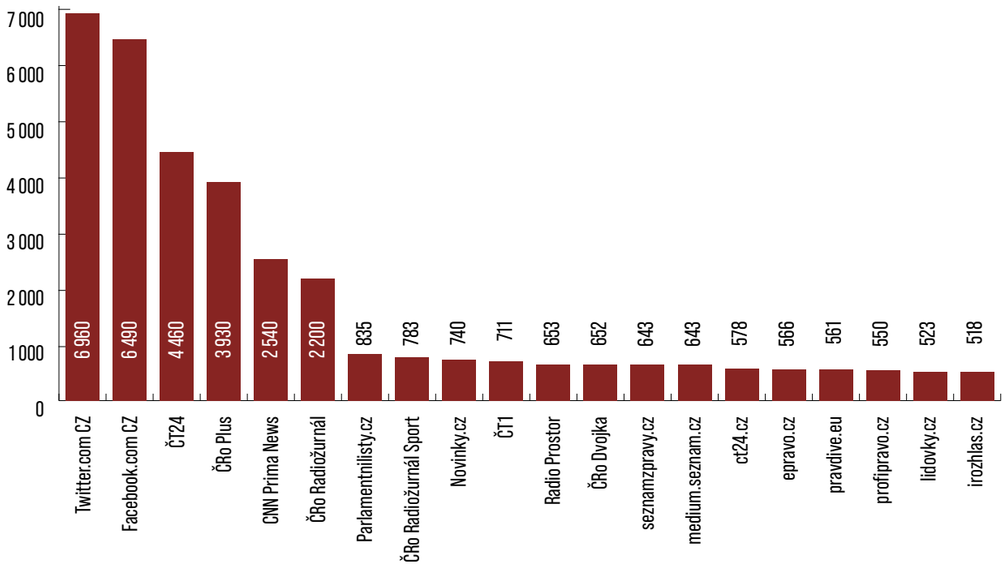

Zdroj: IMM NEWTON Media, a. s.

POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ

Ústavní soud poskytoval v roce 2025 údaje o své činnosti v rozsahu, který ukládá orgánům veřejné moci zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon č. 106/1999 Sb.“ a v grafické části „ZSPI“).

Základní informace ve smyslu zákona č. 106/1999 Sb. zpřístupňuje Ústavní soud několika způsoby: na svých internetových stránkách na adrese www.usoud.cz, na úřední desce ve foyer svého sídla na adrese Brno, Joštova 8, jakož i přímo prostřednictvím svých zaměstnanců. V rámci výčtu informačních zdrojů nelze pominout internetovou databázi Ústavního soudu NALUS, která obsahuje všechna rozhodnutí Ústavního soudu a přináší odborné i laické veřejnosti a médiím podrobné informace o rozhodovací činnosti Ústavního soudu.

V roce 2025 evidoval Ústavní soud celkem 174 písemných žádostí o informace podaných podle zákona č. 106/1999 Sb. Ve většině případů bylo žádostem vyhověno a požadované informace byly žadatelům poskytnuty. Naprostá většina informací byla v roce 2025 poskytnuta bezúplatně. Pouze v jednom případě byla v souladu se sazebníkem úhrad vyčíslena úhrada za poskytování informací ve výši 243 Kč. Jelikož žadatel požadovanou částku neuhradil, byla žádost podle § 17 odst. 5 zákona č. 106/1999 Sb. odložena.

V souvislosti s uplatňováním práva na informace bylo v roce 2025 vydáno celkem 28 rozhodnutí o (i částečném) odmítnutí žádostí o informace. Jedno rozhodnutí o odmítnutí žádosti o informace přitom může vycházet z více zákonných důvodů (výluk) současně.

- Převažujícími důvody, pro které byly žádosti o informace zcela či částečně odmítány, byly případy, kdy se žadatelé domáhali „dovysvětlení“ konkrétních rozhodnutí Ústavního soudu, právních rad, návodů či výkladu právních předpisů. Na tyto okruhy informací dopadá zákonná výluka podle § 2 odst. 4 zákona č. 106/1999 Sb., která byla uplatněna v 15 případech.

- V pěti případech byla důvodem k odmítnutí žádosti kombinace uplatnění § 11b a § 2 odst. 4 zákona č. 106/1999 Sb., tedy skutečnost, že povinný subjekt požadovanými informacemi nedisponuje a ani nemá zákonnou povinnost je mít, a současně není povinen je nově vytvářet výlučně za účelem vyhovění žádosti o informace.

- O odmítnutí tří žádostí bylo rozhodnuto s odkazem výlučně na § 11b zákona č. 106/1999 Sb., tedy na skutečnost, že povinný subjekt požadované informace nemá a nemá ani povinnost je mít.

- Ve dvou případech požadovali žadatelé kopii celého spisu, což bylo odmítnuto s odkazem na § 2 odst. 3 zákona č. 106/1999 Sb., neboť poskytování informací ze spisu je upraveno zvláštním právním předpisem.

- Ve dvou případech bylo rozhodnuto s odkazem na kombinaci § 11 odst. 4 písm. b), § 11 odst. 2 písm. a) a za využití omezení podle § 8a odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., protože žadatelé požadovali informace o rozhodovací činnosti soudu ze spisů obsahujících citlivé informace.

- Jedna žádost o informace bylo odmítnuta z důvodu jejího neupřesnění dle § 14 odst. 5 písm. b) zákona č. 106/1999 Sb.

Ve sledovaném období byly podány dvě stížnosti na postup povinného subjektu při vyřizování žádosti o informace podle § 16a zákona č. 106/1999 Sb., přičemž obě stížnosti byly shledány důvodnými a bylo jim vyhověno postupem podle § 16a odst. 5 téhož zákona (autoremedura).

V roce 2025 bylo podáno celkem 10 odvolání proti rozhodnutí povinného subjektu o odmítnutí žádosti. Úřad pro ochranu osobních údajů, který je dle § 20 odst. 5 zákona č. 106/1999 Sb. odvolacím orgánem vůči rozhodnutím Ústavního soudu v souvislosti s poskytováním informací, postup Ústavního soudu ve všech případech, ve kterých bylo ke dni uzávěrky ročenky odvolacím orgánem rozhodnuto, potvrdil.

Pět žádostí bylo zcela nebo částečně odloženo, neboť se nevztahovaly k působnosti Ústavního soudu coby povinného subjektu.

V roce 2025 nebyla v souvislosti s poskytováním informací poskytnuta žádná výhradní licence.

STATISTIKY ŽÁDOSTÍ O INFORMACE V ROCE 2025

POČET PODANÝCH ŽÁDOSTÍ O INFORMACE

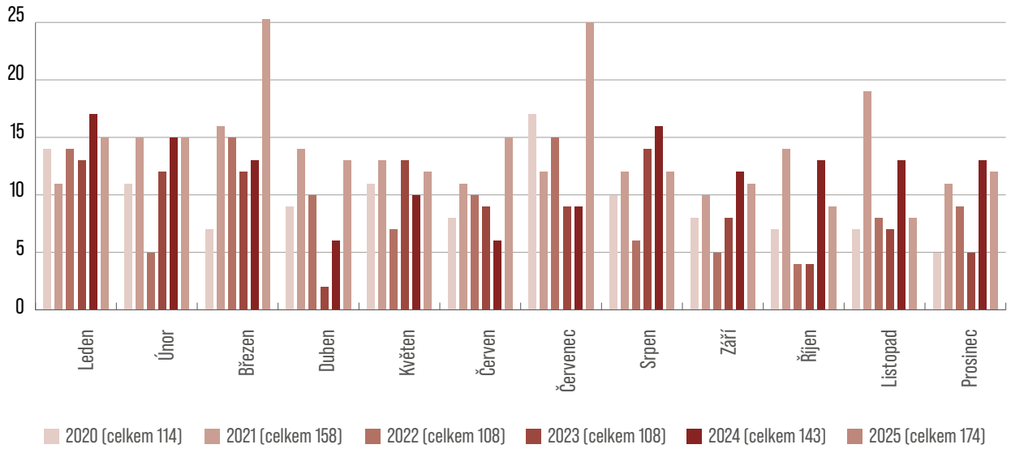

VYDANÁ ROZHODNUTÍ O ODMÍTNUTÍ ŽÁDOSTI

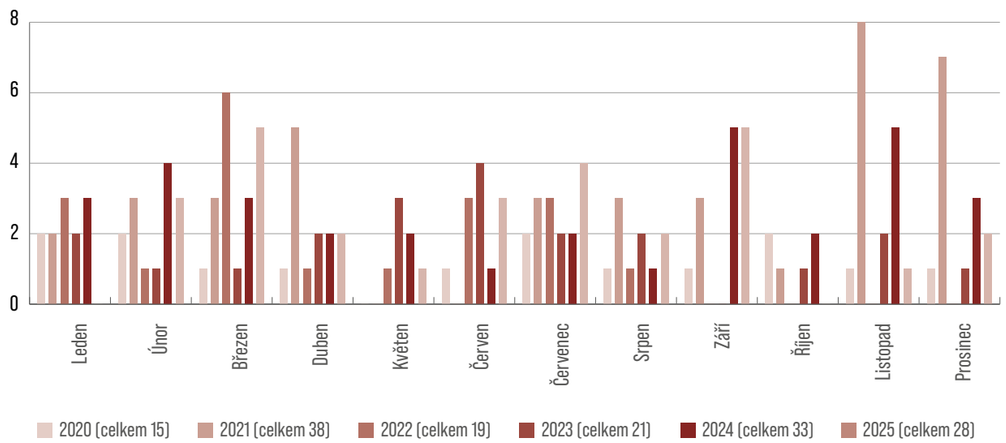

ODVOLÁNÍ PROTI ROZHODNUTÍ O ODMÍTNUTÍ ŽÁDOSTI

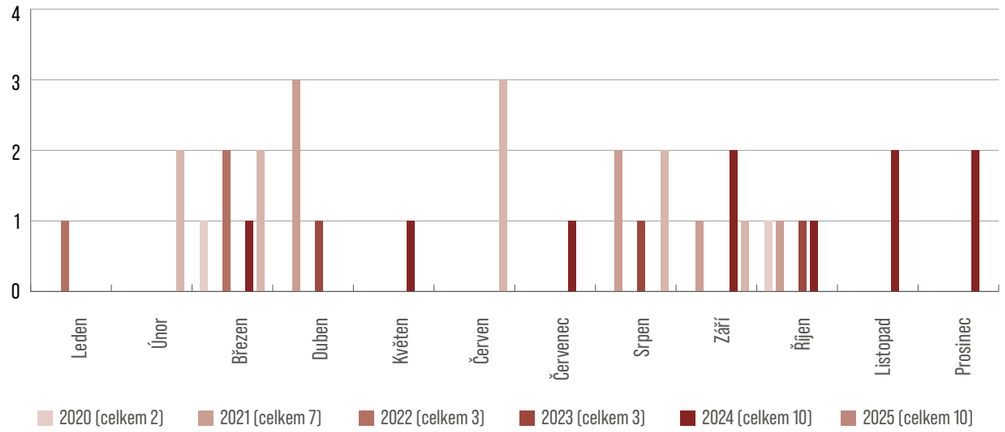

DŮVODY ODMÍTNUTÍ ŽÁDOSTÍ O INFORMACE 2025

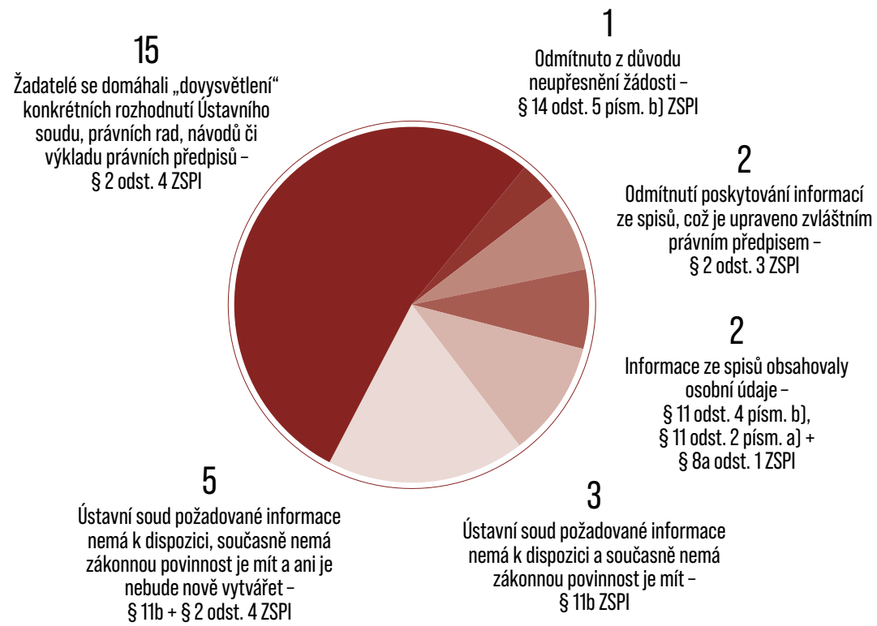

ÚSTAVNÍ
SOUD

ROČENKA ÚSTAVNÍHO SOUDU 2025

Vydal:
Ústavní soud
Joštova 8
660 83 Brno
tel. (+420) 542 162 111

Kontaktní osoba: Mgr. Pavel Dvořák, Ph.D.
e-mail: pavel.dvorak@usoud.cz

Grafická úprava a tisk: ASTRON print, s. r. o., Praha

Vydání první, 2026, elektronická